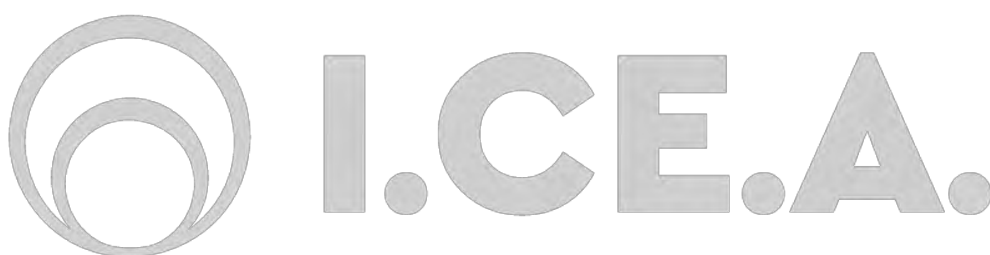

Εργαλειοθήκη για την Πράσινη Επιχειρηματικότητα

Αναπτύχθηκε από Bulgarian-Romanian Chamber of Commerce and Industry

Συνεπιμέλεια: UNIBAS και MAST

Περιλαμβάνει αποσπάσματα από τις εκδόσεις των εθνικών μίνι εργαστηρίων που συνέταξαν οι:

Bulgarian-Romanian Chamber of Commerce and Industry, Βουλγαρία

Danmar Computers SP ZOO, Πολωνία

Die Berater Unternehmensberatungs Gesellschaft MBH, Αυστρία

Πανεπιστήμιο της Basilicata, Ιταλία

CSI Center for Social Innovation LTD, Κύπρος

Centro Superior de Formación Europa SUR, Ισπανία

Novel Group SARL, Λουξεμβούργο

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

Περιεχόμενα

1. Παρουσίαση του έργου I.CE.A.....	5
2. Οι εταίροι.....	7
3. Σκοπός του εγγράφου «Εργαλειοθήκη για την Πράσινη Επιχειρηματικότητα».....	8
4. Ορισμοί.....	10
4.1 Πράσινες νεοφυείς επιχειρήσεις, πράσινη επιχείρηση.....	10
4.2 Κυκλική Οικονομία.....	11
4.3 Βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή.....	12
4.4 Πράσινη Εκπαίδευση.....	12
5. Αρχές κυκλικής οικονομίας.....	13
6. Ξεκινώντας από το μηδέν.....	18
6.1 Καμβάς βιώσιμου επιχειρηματικού μοντέλου.....	19
6.2 Πρωτοτυποποίηση.....	7
6.3 Ανάλυση SWOT.....	10
6.3.1 Εσωτερικοί παράγοντες.....	12
6.3.2 Εξωτερικοί παράγοντες.....	13
6.3.3 Στρατηγικές μετά την ανάλυση SWOT (+PEST).....	15
6.4 Τεχνικές Pitching.....	17
6.5 Εργαλείο μέτρησης κυκλικότητας.....	21
6.6 Δικτύωση και χρηματοδότηση.....	25
7. Μίνι εργαστήρια σε 8 ευρωπαϊκές χώρες.....	27
7.1 Μίνι εργαστήριο στη Βουλγαρία.....	28
7.1.1 Γενικές πληροφορίες.....	28
7.1.2 Περιγραφή του προβλήματος, με βάση την Εθνική Έκθεση.....	28
7.1.3 Σύντομη περιγραφή των πράσινων ιδεών.....	29
7.1.4 Σχόλια και παρατηρήσεις.....	30
7.2 Μίνι εργαστήριο στην Πολωνία.....	31
7.2.1 Γενικές πληροφορίες.....	31
7.2.2 Περιγραφή του προβλήματος, με βάση την Εθνική Έκθεση.....	31
7.2.3 Short description of green ideas.....	31
7.2.4 Σχόλια και παρατηρήσεις.....	32

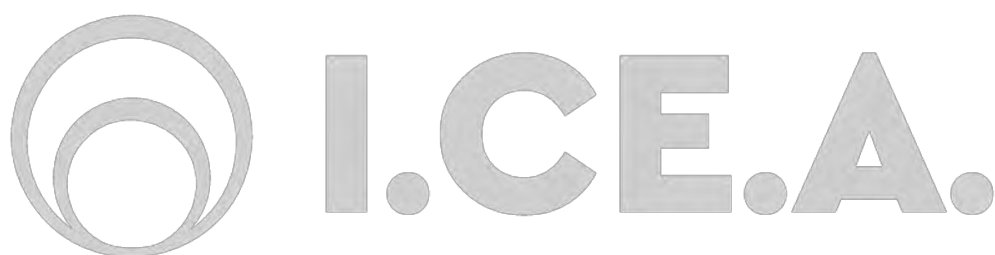

7.3 Μίνι εργαστήριο στην Αυστρία	33
7.3.1 Γενικές πληροφορίες	33
7.3.2 Περιγραφή του προβλήματος, με βάση την Εθνική Έκθεση	33
7.3.3 Σύντομη περιγραφή των πράσινων ιδεών	33
7.3.4 Σχόλια και παρατηρήσεις	34
7.4 Μίνι εργαστήριο στην Ιταλία	35
7.4.1 Γενικές πληροφορίες	35
7.4.2 Περιγραφή του προβλήματος, με βάση την Εθνική Έκθεση	35
7.4.3 Σύντομη περιγραφή των πράσινων ιδεών	35
7.4.4 Σχόλια και παρατηρήσεις	36
7.5 Μίνι εργαστήριο στην Κύπρο	37
7.5.1 Γενικές πληροφορίες	37
7.5.2 Περιγραφή του προβλήματος, με βάση την Εθνική Έκθεση	37
7.5.3 Σύντομη περιγραφή των πράσινων ιδεών	37
7.5.4 Σχόλια και παρατηρήσεις	38
7.6 Μίνι εργαστήριο στην Ισπανία	38
7.6.1 Γενικές πληροφορίες	38
7.6.2 Περιγραφή του προβλήματος, με βάση την Εθνική Έκθεση	38
7.6.3 Σύντομη περιγραφή των πράσινων ιδεών	39
7.6.4 Σχόλια και παρατηρήσεις	39
7.7 Μίνι εργαστήριο στο Λουξεμβούργο	40
7.7.1 Γενικές πληροφορίες	40
7.7.2 Περιγραφή του προβλήματος, με βάση την Εθνική Έκθεση	40
7.7.3 Σύντομη περιγραφή των πράσινων ιδεών	40
7.7.4 Σχόλια και παρατηρήσεις	41
7.8 Μίνι εργαστήριο στην Ελλάδα	42
7.8.1 Γενικές πληροφορίες	42
7.8.2 Περιγραφή του προβλήματος, με βάση την Εθνική Έκθεση	42
7.8.3 Σύντομη περιγραφή των πράσινων ιδεών	42
7.8.4 Σχόλια και παρατηρήσεις	44
8. Συμπεράσματα	45

Πίνακας εικόνων

ΣΧΗΜΑ 1 Γραφική Απεικόνιση: Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή	9
ΣΧΗΜΑ 2 Οφέλη κυκλικής οικονομίας	15
ΣΧΗΜΑ 3 Η κυκλική οικονομία και εσείς.....	16
Σχήμα 4 Βίντεο.....	19
ΣΧΗΜΑ 5 Καμβάς επιχειρηματικού μοντέλου	1

1. Παρουσίαση του έργου I.CE.A.

Το παρόν έγγραφο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του έργου "I.CE.A. - Investing on Circular Economy through Adults", που υποστηρίζεται από το πρόγραμμα Erasmus+.

Το έργο "I.CE.A." στοχεύει να προσφέρει υψηλής ποιότητας ευκαιρίες μάθησης και δικτύωσης που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ενηλίκων που επιθυμούν να συμμετάσχουν δυναμικά σε δραστηριότητες κυκλικής οικονομίας. Το έργο χτίζει μια γέφυρα μεταξύ πράσινων επιχειρηματιών (μέντορες) και μελλοντικών πράσινων επιχειρηματιών (καθοδηγούμενοι).

Στόχοι του έργου είναι:

- Αναβάθμιση των ικανοτήτων των ενηλίκων για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση των ενηλίκων για τη διερεύνηση καινοτόμων οικολογικών ευκαιριών που έχουν διμερή επίδραση τόσο στην τόνωση της καινοτομίας γύρω από την πράσινη οικονομία, καταπολεμώντας έτσι τα ποσοστά ανεργίας.
- Να οικοδομήσουμε ανθεκτικές κοινότητες «Κυκλικές» και να υιοθετήσουμε και να μεταφέρουμε πρακτικές και γνώσεις που μπορούν να αποτρέψουν την περιβαλλοντική διάλυση.
- Να προωθήσει την κοινωνική επιχειρηματικότητα με τη δημιουργία ενός μίνι εργαστηρίου επιχειρηματικότητας που θα αναπτύξει τις δεξιότητες και τις ικανότητες των ενηλίκων και θα προκαλέσει ένα θετικό φαινόμενο χιονοστιβάδας για άλλα άτομα γύρω από το θέμα της πράσινης οικονομίας.
- Να αναπτύξει και να υποστηρίξει τους ενήλικες γύρω από την κυκλική οικονομία με ψηφιακά εργαλεία μέσω εφαρμογής για κινητά, κωδικών QR και ιστότοπου. Αυτά τα εργαλεία στοχεύουν στην αύξηση της εμπλοκής και της αλληλεπίδρασης των ενηλίκων με πράσινες δραστηριότητες.

Το έργο υλοποιείται από μια κοινοπραξία 8 εταιρών από 8 χώρες (βλ. τον παρακάτω πίνακα), με επικεφαλής το Βουλγαρο-Ρουμανικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, στη Βουλγαρία.

Το έργο προβλέπεται να έχει τρία αποτελέσματα, καθένα από τα οποία εγκαινιάζει δυναμικά μια νέα εποχή προς τις δραστηριότητες κυκλικής οικονομίας και παρέχει στους ενήλικες όλες τις απαραίτητες γνώσεις και υποστήριξη για τη δημιουργία νέων ιδεών, την ανάπτυξη βιώσιμων σχεδίων δράσης και την υιοθέτηση ενός πράσινου τρόπου ζωής.

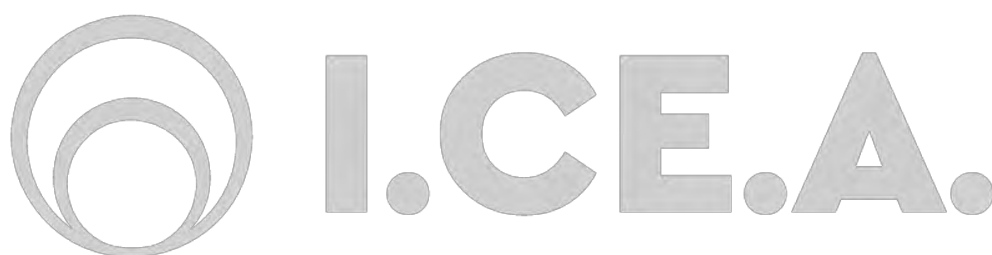
❖ **Διαδραστικός χάρτης κυκλικής οικονομίας.** Το πρώτο αποτέλεσμα στοχεύει να επικεντρωθεί σε μια έκθεση της παρούσας κατάστασης, η οποία περιλαμβάνει το γενικό πλαίσιο για την κυκλική οικονομία στις χώρες εταίρους, χαρτογραφώντας οργανισμούς/νεοσύστατες επιχειρήσεις κυκλικής οικονομίας και αναλύοντας ποιοτικά

και ποσοτικά αποτελέσματα των ενδιαφερόμενων μερών και των δικαιούχων που συνδέονται με την κυκλική οικονομία.

❖ **Μίνι-εργαστήριο για την Πράσινη Επιχειρηματικότητα.** Το δεύτερο αποτέλεσμα σκοπεύει να δημιουργήσει νέους επιχειρηματίες με πράσινες γνώσεις μέσω μιας εργαλειοθήκης και ενός εργαστηρίου σε κάθε χώρα εταίρο.

❖ **Eco-QR.** Το τρίτο αποτέλεσμα είναι ένα σκαλοπάτι προς τη διάδοση της προσέγγισης της κυκλικής οικονομίας - που επικεντρώνεται στην ανάπτυξη κωδικών QR σε συνδυασμό με μια εφαρμογή για κινητά που επιτρέπει στους ενήλικες να εξοικειωθούν με τις δράσεις και τις διαδικασίες της κυκλικής οικονομίας τόσο σε τοπικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Δεδομένα σχετικά με το έργο

Πρόγραμμα Erasmus+

KA220-ADU - Συμπράξεις συνεργασίας στην εκπαίδευση ενηλίκων, 2021, Γύρος 1- Εκπαίδευση ενηλίκων

Αριθμός έργου: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

Περίοδος υλοποίησης: Νοέμβριος 2021 – Φεβρουάριος 2024

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

2. Οι εταίροι

Εταίροι	Ιστοσελίδα εταίρου
P1 <i>Bulgarian-Romanian Chamber of Commerce and Industry</i> , Βουλγαρία	https://brcci.eu/
P2 Danmar Computers SP ZOO, Πολωνία	https://danmar-computers.com.pl/en/
P3 Die Berater Unternehmensberatungs Gesellschaft MBH, Αυστρία	https://dieberater.com/
P4 Πανεπιστήμιο της Basilicata, Ιταλία	https://portale.unibas.it/site/en/home.html
P5 CSI Center for Social Innovation LTD, Κύπρος	https://csicy.com/
P6 Centro Superior de Formación Europa SUR, Ισπανία	https://www.cesurformacion.com/
P7 Novel Group SARL, Λουξεμβούργο	https://www.novelgroup.lu/
P8 MAST SA, Ελλάδα	https://www.mastgroup.gr/

3. Σκοπός του εγγράφου «Εργαλειοθήκη για την Πράσινη Επιχειρηματικότητα»

Αυτή η εργαλειοθήκη για την πράσινη επιχειρηματικότητα στοχεύει στην προσέλκυση επιχειρηματιών ή/και δυνητικών επιχειρηματιών για να διερευνήσουν τις δυνατότητες και τις δυνατότητες μιας πράσινης μετάβασης, εισάγοντας την έννοια της πράσινης επιχειρηματικότητας και απεικονίζοντας τη χρήση μεθοδολογιών για τη δημιουργία και την εφαρμογή μιας κυκλικής επιχείρησης. Επιδιώκει να συμβάλει μακροπρόθεσμα στην ικανότητα των ομάδων-στόχων και των χωρών να επιλέγουν δράσεις, πρακτικές και πολιτικές για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

Ένα μίνι εργαστήριο, χρησιμοποιώντας την εργαλειοθήκη, έχει πραγματοποιηθεί σε κάθε χώρα εταίρο, προκειμένου να αναβαθμιστεί η δράση πολιτικής για την πράσινη οικονομία, ενισχύοντας τις ικανότητες των ενηλίκων και των υπευθύνων χάραξης πολιτικής να αναλύουν και να σχεδιάζουν στρατηγικές και έργα για το περιβάλλον/πράσινη οικονομία. Τα αποτελέσματα των εργαστηρίων έχουν συνοψιστεί και συμπεριληφθεί στο τελευταίο μέρος αυτής της εργαλειοθήκης.

Το δυναμικό μεταβίβασης σε πολλά επίπεδα, αυτού του αποτελέσματος του έργου I.CE.A. είναι μεγάλο, καθώς αυτό το μάθημα μπορεί να είναι η αρχή για μελλοντικούς ή υφιστάμενους επιχειρηματίες σε όλη την Ευρώπη να γίνουν πράσινοι. Από αυτή την άποψη, ο κύριος σκοπός της εργαλειοθήκης είναι να προσελκύσει ανθρώπους και να αυξήσει τη ζήτηση και την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη βιωσιμότητα.

Εν συντομία, η εργαλειοθήκη του I.CE.A. για την Πράσινη Επιχειρηματικότητα παρουσιάζει αρχές για την πράσινη οικονομία, βασικές στρατηγικές διαχείρισης, πόρους, δικτύωση με παρόμοιες επιχειρήσεις ή οργανισμούς και ευκαιρίες πράσινης χρηματοδότησης σε διαφορετικά επίπεδα. Οι στόχοι του είναι νέοι, και όχι μόνο νέοι με ελάχιστες ή καθόλου δεξιότητες στον τομέα της κυκλικής οικονομίας που αποφασίζουν να γίνουν οι λεγόμενοι μελλοντικοί πράσινοι επιχειρηματίες.

Η εργαλειοθήκη είναι σύμφωνη με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) των Ηνωμένων Εθνών, που αποτελούνται από 17 αλληλένδετους παγκόσμιους στόχους, που εγκρίθηκαν το 2015 με ορίζοντα το 2030, με στόχο την εξάλειψη της φτώχειας και την προστασία του πλανήτη και των ανθρώπων.

Η κύρια εστίαση είναι στον Στόχο 12: Διασφάλιση βιώσιμων προτύπων κατανάλωσης και παραγωγής¹, τα οποία είναι καίριας σημασίας για τη διατήρηση των μέσων διαβίωσης των σημερινών και των μελλοντικών γενεών. Τα μη βιώσιμα πρότυπα

¹ Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης, <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-consumption-production/>

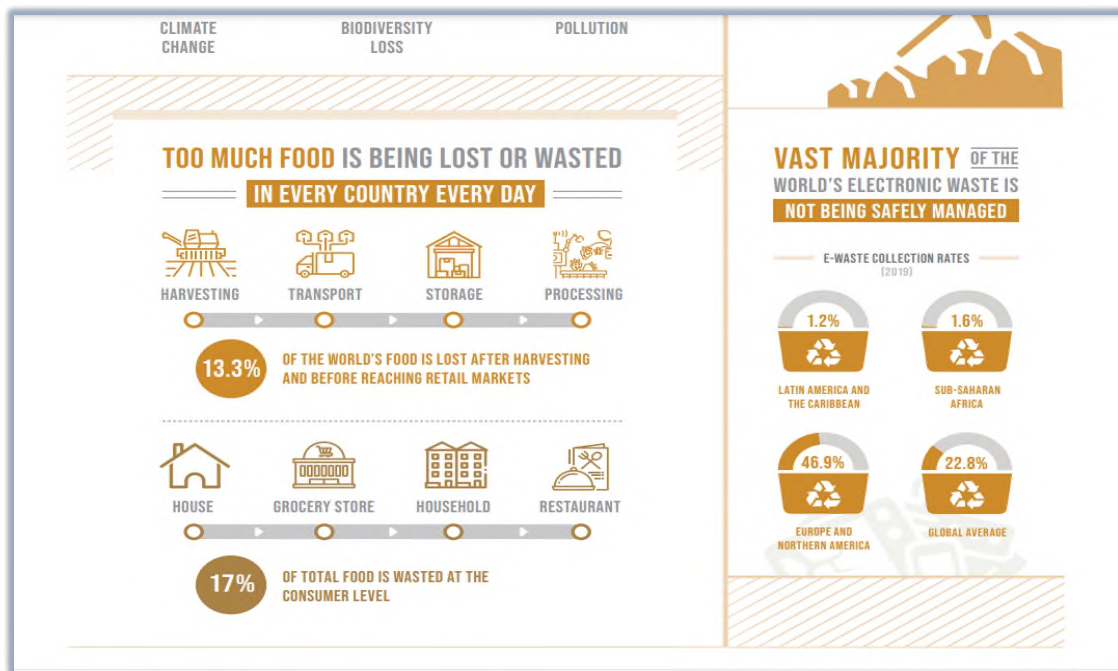

κατανάλωσης και παραγωγής αποτελούν τις βασικές αιτίες των τριπλών πλανητικών κρίσεων. κλιματική αλλαγή, απώλεια βιοποικιλότητας και ρύπανση. Οι κρίσεις αυτές και η σχετική υποβάθμιση του περιβάλλοντος απειλούν την ανθρώπινη ευημερία και την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης. Οι κυβερνήσεις και όλοι οι πολίτες θα πρέπει να συνεργαστούν για τη βελτίωση της αποδοτικότητας των πόρων, τη μείωση των αποβλήτων και της ρύπανσης και τη διαμόρφωση μιας νέας κυκλικής οικονομίας.

Με άλλα λόγια, οι υφιστάμενες εταιρείες και οι νεοσύστατες επιχειρήσεις, εστιάζοντας σε περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά ζητήματα, πρέπει να υποστηρίξουν τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή και αυτή η εργαλειοθήκη είναι να τις βοηθήσει.

ΣΧΗΜΑ 1 Γραφική Απεικόνιση: Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή

Πηγή: *The Sustainable Development Goals Report 2022*,
<https://unstats.un.org/SDGS/REPORT/2022/>

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΕΑΕΑ δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

4. Ορισμοί

4.1 Πράσινες νεοφυείς επιχειρήσεις, πράσινη επιχείρηση

“Μια πράσινη νεοφυείς επιχείρηση είναι μια εταιρεία πρώιμου σταδίου που έχει σχεδιαστεί για να αναπτύσσεται γρήγορα και να αντιμετωπίζει μια ανεκπλήρωτη ανάγκη της αγοράς παρέχοντας αξία στους πελάτες και σε όλες τις δραστηριότητές της εξετάζει και εφαρμόζει τη χρήση βιώσιμων πόρων, μειώνοντας την κατανάλωση πόρων, προωθώντας την ανακύκλωση και τα περιβαλλοντικά οφέλη και υποστηρίζοντας κοινωνικά υπεύθυνες πολιτικές.

Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών & Ασιατικό Ινστιτούτο
Τεχνολογίας, Green Startup Toolkit,

http://www.greenstartups.ait.ac.th/assets/downloads/Green_Startup_Toolkit.pdf

“Οι πράσινες νεοφυείς επιχειρήσεις επιδιώκουν να αξιοποιήσουν την τεχνολογία για να δημιουργήσουν φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα και να ενθαρρύνουν το κοινωνικό καλό. Οι πράσινες νεοσύστατες επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν μοναδικές προκλήσεις όσον αφορά την προσέλκυση των κατάλληλων επενδυτών και τον ανταγωνισμό με παραδοσιακούς επιχειρηματίες που εστιάζουν μόνο στην ανάπτυξη.”

Investopedia, www.investopedia.com

“Μια επιχείρηση πράσινης βιομηχανίας είναι αυτή που χρησιμοποιεί βιώσιμα υλικά για την παραγωγή των προϊόντων της. Οι επιχειρήσεις της πράσινης βιομηχανίας στοχεύουν να χρησιμοποιούν όσο το δυνατόν λιγότερο νερό, ενέργεια και πρώτες ύλες, μειώνοντας παράλληλα τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα ή βρίσκουν τρόπους να χρησιμοποιούν αυτά τα υλικά με ανανεώσιμους και φιλικούς προς το περιβάλλον τρόπους. Αυτή η επιχειρηματική προσέγγιση ελαχιστοποιεί την πίεση της εταιρείας στους φυσικούς πόρους και τη συμβολή της στην κλιματική αλλαγή. Σε ορισμένες περιπτώσεις, εάν παράγονται απόβλητα, επαναχρησιμοποιούνται ως ενέργεια ή πρώτη ύλη.”

Business News Daily, <https://www.businessnewsdaily.com/5102-green-business-ideas.html>

4.2 Κυκλική Οικονομία

“ Η κυκλική οικονομία είναι ένα πλαίσιο λύσεων συστημάτων που αντιμετωπίζει παγκόσμιες προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή, η απώλεια βιοποικιλότητας, τα απόβλητα και η ρύπανση...

Στην τρέχουσα οικονομία μας, παίρνουμε υλικά από τη Γη, φτιάχνουμε προϊόντα από αυτά και τελικά τα πετάμε ως απόβλητα – η διαδικασία είναι γραμμική. Σε μια κυκλική οικονομία, αντίθετα, σταματάμε εξαρχής την παραγωγή αποβλήτων.

Η κυκλική οικονομία βασίζεται σε τρεις αρχές, με γνώμονα τον σχεδιασμό:

- Εξαλείψη των αποβλήτων και της ρύπανσης
- Κυκλοφορία προϊόντων και υλικών (στην υψηλότερη τιμή τους)
- Αναγέννηση της φύσης”

Ellen Macarthur Foundation, ellenmacarthurfoundation.org

“ Η κυκλική οικονομία είναι προσανατολισμένη στη φύση ως πρότυπό της. Στην ουσία, η έννοια της κυκλικής οικονομίας στοχεύει στη διατήρηση των πρώτων υλών σε κλειστό κύκλο. Με αυτόν τον τρόπο, οι πόροι χρησιμοποιούνται στο μέγιστο, μειώνεται η ανάγκη για νέους πόρους, αποφεύγονται τα απόβλητα και αυξάνεται ο κύκλος ζωής των προϊόντων. Εν ολίγοις, τα απόβλητα του σήμερα γίνονται η πρώτη ύλη του αύριο – το ίδιο όπως και στη φύση.

Με αυτόν τον τρόπο, η κυκλική οικονομία διαφέρει από το σημερινό οικονομικό σύστημα, δηλαδή το γραμμικό σύστημα, στο οποίο παράγονται, χρησιμοποιούνται και απορρίπτονται τα προϊόντα. ”

Lenzing, <https://www.lenzing.com/>

“ Η κυκλική οικονομία είναι ένα νέο οικονομικό μοντέλο για την αντιμετώπιση των ανθρώπινων αναγκών και τη δίκαιη κατανομή των πόρων χωρίς να υπονομεύεται η λειτουργία της βιόσφαιρας ή να διασχίζει οποιαδήποτε πλανητικά όρια. ”

Metabolic, <https://bit.ly/3WleUvj>

4.3 Βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή

“ Η βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή (γνωστή ως SCP) αφορά το να κάνεις περισσότερα και καλύτερα με λιγότερα. Αφορά επίσης την αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, την αύξηση της αποδοτικότητας των πόρων και την προώθηση βιώσιμων τρόπων ζωής. ”

UN Environment Program, <https://www.unep.org/>

“ Τα σημερινά μη βιώσιμα πρότυπα κατανάλωσης και παραγωγής οδηγούν τις τρεις πλανητικές κρίσεις που αντιμετωπίζουμε σήμερα: κλιματική αλλαγή, απώλεια βιοποικιλότητας και ρύπανση. Αυτές οι τρεις κρίσεις απειλούν την ευημερία και την ευημερία όλων των ανθρώπων και θέτουν σε κίνδυνο τα τρόφιμα που τρώμε, τον αέρα που αναπνέουμε, το νερό που πίνουμε και τα υλικά και τους πόρους από τους οποίους είναι χτισμένες οι κοινωνίες, οι οικονομίες και τα έθνη μας και από τους οποίους εξαρτώνται τα μέσα διαβίωσής μας, οι οικογένειες και οι κοινότητές μας. Αυτός ο κίνδυνος είναι επίσης άνισα κατανεμημένος σε όλο τον κόσμο, ενισχύοντας την παγκόσμια ανισότητα. ”

The One Planet Network, <https://www.oneplanetnetwork.org/>

4.4 Πράσινη Εκπαίδευση

“ Η πράσινη εκπαίδευση συνδυάζει την τυπική και μη τυπική εκπαίδευση, την ευαισθητοποίηση και τα εργαλεία επικοινωνίας σε τομείς όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η διατήρηση της βιοποικιλότητας και η κλιματική αλλαγή. Η Πράσινη Εκπαίδευση διαδραματίζει ιδιαίτερο ρόλο στην επίτευξη των στόχων των ΣΒΑ και υποστηρίζει την αλληλεπίδραση μεταξύ οικολογικών, κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων. ”

SNRD Asia and the Pacific, <https://snrd-asia.org/>

5. Αρχές κυκλικής οικονομίας

Συνοψίζοντας τους παραπάνω ορισμούς, μπορούμε να πούμε ότι η κυκλική οικονομία αφορά τον τρόπο λειτουργίας του επιχειρηματικού μας κόσμου και τη μετάβασή του προς ένα πιο βιώσιμο μέλλον. Σε αυτό το κεφάλαιο θα βρείτε μερικές βασικές έννοιες σχετικά με τις αρχές της κυκλικής οικονομίας.

Στην ιστοσελίδα του ιδρύματος Ellen MacArthur² εμφανίζονται τρεις βασικές αρχές της κυκλικής οικονομίας, όλες συνδεδεμένες με το σχεδιασμό.:

Εξάλειψη των αποβλήτων και της ρύπανσης. Ο σχεδιασμός μπορεί να αλλάξει το τρέχον γραμμικό σύστημα λήψης-κατασκευής-αποβλήτων και να το κάνει κυκλικό, έτσι ώστε τα περισσότερα υλικά να συντηρούνται, να μοιράζονται, να επαναχρησιμοποιούνται, να επισκευάζονται, να ανακαινίζονται, να ανακατασκευάζονται και να ανακυκλώνονται.

Κυκλοφορία προϊόντων και υλικών. Αυτή η αρχή συνδέεται με δύο θεμελιώδεις κύκλους – τον τεχνικό κύκλο και τον βιολογικό κύκλο. Στον τεχνικό κύκλο, τα προϊόντα επαναχρησιμοποιούνται, επισκευάζονται, ανακατασκευάζονται και ανακυκλώνονται. Στον βιολογικό κύκλο, τα βιοδιασπώμενα υλικά επιστρέφουν στη γη μέσω διαδικασιών όπως η κομποστοποίηση και η αναερόβια χώνευση.

Αναγέννηση της φύσης. Αλλάζοντας τον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων, υποστηρίζουμε τις φυσικές διαδικασίες και αφήνουμε περισσότερο χώρο στη φύση να ευδοκιμήσει.

Στο άρθρο «Τέσσερις αρχές της κυκλικής οικονομίας» ο Jeremy Williams επανεξέτασε την έννοια της κυκλικής οικονομίας και περιέγραψε τέσσερις αρχές, βασισμένες στο «Towards the Circular Economy» (ο τρίτος ερευνητικός τόμος από το Ίδρυμα Ellen MacArthur).

Το άρθρο υποστηρίζει ότι η κυκλική οικονομία είναι μια προσέγγιση που οι θεμελιώδεις αρχές βασίζονται στην ιδέα της μετακίνησης της κοινωνίας και του επιχειρηματικού κόσμου από τη γραμμική κατανάλωση (που εφαρμόζεται σε όλο τον σύγχρονο κόσμο) στην επαναχρησιμοποίηση (μελλοντική βιώσιμη χρήση σε κύκλο). Έχοντας ανακαλύψει και ανακοινώσει πρώτα από την Ellen MacArthur, η ιδέα γίνεται αποδεκτή, υιοθετείται και αναπτύσσεται περαιτέρω από πολλούς επιστήμονες, κοινωνικούς οραματιστές και επαγγελματίες του επιχειρηματικού κόσμου. Υπάρχουν τέσσερις αρχές που εξηγούν την έννοια.

² Διαβάστε περισσότερα για την Ellen MacArthur στην επίσημη ιστοσελίδα της <https://www.ellenmacarthur.com/>

- 1 Μια πραγματική κυκλική οικονομία ισούται με μηδενικά απόβλητα. Τίποτα δεν πετάγεται. Οι παραγωγοί σκέφτονται τα πιθανά απόβλητα από την αρχή, στη διαδικασία δημιουργίας πρωτοτύπων και πολύ πριν από τη μαζική παραγωγή και πώληση. Ως εκ τούτου, τα απόβλητα σχεδιάζονται κατασκευάζοντας πράγματα για επισκευή, αποσυναρμολόγηση και επαναχρησιμοποίηση.
- 2 Υπάρχουν δύο τύποι βιομηχανικών "συστατικών": μίας χρήσης και ανθεκτικά. Τα συστατικά μιας χρήσης είναι εκείνα που μπορούν να βιοδιασπαστούν, όπως το χαρτί ή το ύφασμα. Τεχνικά συστατικά όπως μέταλλο ή πλαστικό μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν. Οι διαδικασίες μπορούν να επανεξεταστούν με τέτοιο τρόπο ώστε τα πάντα να μπορούν είτε να επαναχρησιμοποιηθούν είτε να επανέλθουν στη φύση. Ένας ειδικός σχεδιασμός μπορεί να προβλέψει την αποσυναρμολόγηση ορισμένων σύνθετων αντικειμένων σε μέρη στο τέλος του κύκλου ζωής τους.
- 3 Η ενέργεια, τροφοδοτώντας τον βιομηχανικό κύκλο, πρέπει να είναι εξ ολοκλήρου ανανεώσιμη. Αυτό θα μετριάσει τους επιχειρηματικούς κινδύνους όσον αφορά τη μείωση των πόρων ή τους κλυδωνισμούς εφοδιασμού λόγω περίπλοκης παγκόσμιας κατάστασης, πολέμων, κοινωνικών αναταραχών, φυσικών καταστροφών.
- 4 Οι πελάτες δεν είναι πλέον καταναλωτές, αλλά χρήστες. Αυτό σημαίνει ότι οι εταιρείες θα θέλουν τα υλικά πίσω όταν τελειώσετε με αυτά. Αυτό θα μπορούσε να σημαίνει ένα κίνητρο για να επιστρέψουν τα πράγματα στο τέλος της ωφέλιμης ζωής τους. Με άλλα λόγια - περισσότερη μίσθωση, ενοικίαση και κοινή χρήση.

ΣΧΗΜΑ 2 Οφέλη κυκλικής οικονομίας

Πηγή: Welcome to the United Nations Conference on Trade and Development

<https://unctad.org/topic/trade-and-environment/circular-economy>

Πώς μπορούν αυτές οι αρχές να μεταφραστούν σε καλά παραδείγματα και/ή συμβουλές για δυνητικούς ή χαμηλής ειδίκευσης πράσινους επιχειρηματίες;

- Θυμηθείτε τα 5 R της κυκλικής οικονομίας: **επανεξέταση, επανασχεδιασμός, μείωση, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση.**
- Δεν υπάρχει **σπατάλη** στον φυσικό κόσμο, όλα γίνονται συστατικό για μια άλλη ζωή. οι επιχειρήσεις μπορούν να υιοθετήσουν αυτό το μοντέλο χρήσης πόρων.
- Μειώστε την πίεση στο περιβάλλον σχεδιάζοντας το προϊόν σας ώστε να **ανακυκλώνεται** εύκολα. έτσι, μειώνετε την εξάρτησή σας από παρθένους φυσικούς πόρους.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

- Θεωρώντας τα απόβλητα ως βάση για άλλα προϊόντα, αποφεύγετε την απόρριψή τους ως απορρίμματα και την αύξηση της **ρύπανσης**.
- Μια κυκλική οικονομία μπορεί να οδηγήσει σε **αυξημένη δημιουργία θέσεων εργασίας σε τοπικό** επίπεδο μέσω νέων επιχειρήσεων ανακύκλωσης και επισκευής – τόσο για εργαζόμενους χαμηλής ειδίκευσης όσο και για ειδικούς υψηλής ειδίκευσης στην ανάπτυξη τεχνολογίας και υποδομών.

Η κυκλική οικονομία συχνά επιδιώκεται να οπτικοποιηθεί προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερη κατανόηση.

ΣΧΗΜΑ 3 Η κυκλική οικονομία και εσείς

Πηγή: Cleanway
<https://www.cleanaway.com.au/sustainable-future/circular-economy-5r/>

Στην ιστοσελίδα Metabolic δημοσιεύεται μια περιγραφή των 7 πυλώνων της κυκλικής οικονομίας από την ιδρύτρια Eva Gladek. Εν συντομία, η ιδέα της περιλαμβάνει αυτές τις δηλώσεις:

- Τα υλικά ανακυκλώνονται σε συνεχή υψηλή αξία
- Όλη η ενέργεια βασίζεται σε ανανεώσιμες πηγές
- Η βιοποικιλότητα υποστηρίζεται και ενισχύεται μέσω της ανθρώπινης δραστηριότητας
- Η ανθρώπινη κοινωνία και ο πολιτισμός διατηρούνται
- Η υγεία και η ευημερία των ανθρώπων και άλλων ειδών υποστηρίζονται δομικά.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

- Οι ανθρώπινες δραστηριότητες μεγιστοποιούν τη δημιουργία κοινωνικής αξίας
- Οι υδάτινοι πόροι εξορύσσονται και ανακυκλώνονται με βιώσιμο τρόπο.

Πρόσθετες πηγές, διαθέσιμες για δωρεάν ανάγνωση ή/και λήψη

Η έκθεση Earthbound, δικτυακός τόπος

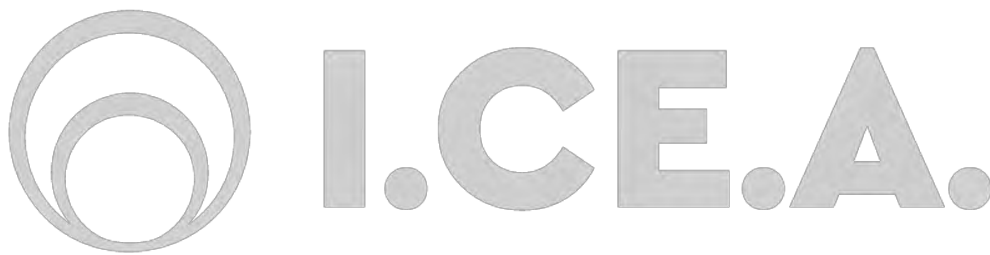
<https://earthbound.report/2014/02/06/four-principles-of-the-circular-economy/>

Cleanway, ιστότοπος

<https://www.cleanaway.com.au/sustainable-future/circular-economy-5r/>

Metabolic, ιστοσελίδα

<https://bit.ly/3WleUvj>

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

6. Ξεκινώντας από το μηδέν

Αυτό το κεφάλαιο παρέχει ένα σύνολο εργαλείων με βασικές στρατηγικές για το πώς κάποιος μπορεί να ξεκινήσει από το μηδέν μια πράσινη επιχείρηση. Απευθύνεται σε δυνητικούς επιχειρηματίες – π.χ. φοιτητές ή φοιτητές, που ενδιαφέρονται να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση και, πιο συγκεκριμένα, στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος και της τοπικής φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς ως επιχειρηματικούς πόρους και έμπνευση. Από την άλλη, απευθύνεται επίσης σε υφιστάμενους επιχειρηματίες που επιθυμούν να γίνουν πράσινοι, να αναμορφώσουν την επιχείρησή τους μακριά από τις πεπατημένες διαδρομές της γραμμικής οικονομίας και σύμφωνα με την κυκλική οικονομία. Τα κοινά χαρακτηριστικά και των δύο ομάδων είναι: έλλειψη γνώσεων, έλλειψη δεξιοτήτων, έλλειψη καλής επαγγελματικής υποστήριξης, προθυμία να ζήσουν και να εργαστούν σε αρμονία με το περιβάλλον.

Ορισμένα από τα παρακάτω εργαλεία είναι πιο γενικά, άλλα είναι ειδικά για πράσινες προσεγγίσεις. Η επιλεγμένη δομή πηγάζει από γενική σε ειδική.

Όπου είναι δυνατόν και σκόπιμο, τα προτεινόμενα εργαλεία εξηγούν βασικές στρατηγικές και πόρους διαχείρισης, παρουσιάζουν συνδέσεις με τις παρούσες αρχές για την πράσινη οικονομία, τη δικτύωση με επιχειρήσεις ή οργανισμούς με παρόμοιο προσανατολισμό και τις ευκαιρίες πράσινης χρηματοδότησης τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ο κατάλογος των παρακάτω εργαλείων δεν είναι εξαντλητικός, θα μπορούσε να συμπληρωθεί και να εμπλουτιστεί ανάλογα με το εθνικό και περιφερειακό πλαίσιο, τα χαρακτηριστικά του οικονομικού τομέα και τις γνώσεις των επιχειρηματιών. Τελευταίος αλλά εξίσου σημαντικός, τα εργαλεία αυτού του κεφαλαίου, καθώς και οι προαναφερθέντες ορισμοί, αποτελούν ουσιαστικό μέρος της προετοιμασίας του I.CE.A. μίνι εργαστηρίου για την πράσινη επιχειρηματικότητα, με βάση τη μεθοδολογία του European Awareness Scenario Workshop.

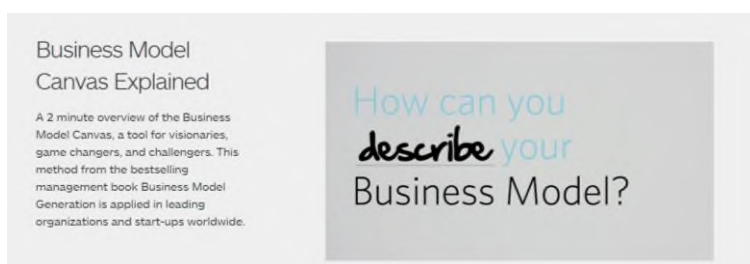
6.1 Καμβάς βιώσιμου επιχειρηματικού μοντέλου

Ο καμβάς επιχειρηματικού μοντέλου, που αναπτύχθηκε πρώτα από τον Ελβετό θεωρητικό των επιχειρήσεων και συγγραφέα Alexander Osterwalder,³ είναι ένα επιχειρηματικό εργαλείο που επιτρέπει τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός επιχειρηματικού μοντέλου. Η χρήση του εργαλείου μπορεί να βοηθήσει δυνητικούς και νέους επιχειρηματίες να αναπτύξουν μια σαφή εικόνα της συνολικής κατάστασης του μελλοντικού/τρέχοντος εγχειρήματός τους, καθώς παρέχει οπτικοποιημένη και συνοπτική, εύκολα κατανοητή μορφή, ενώνοντας διαφορετικές επιχειρηματικές συνιστώσες με τις διασυνδέσεις τους. Μαζί, αυτά τα στοιχεία παρέχουν μια σαφή εικόνα των βασικών παραγόντων μιας επιχείρησης.

Το σχήμα του Καμβά Επιχειρηματικού Μοντέλου δίνει πολλές απαντήσεις που συνήθως συγχέουν πιθανούς ή νέους επιχειρηματίες, αναρωτιούνται από πού να ξεκινήσουν και πώς να συνδυάσουν τα διάφορα στοιχεία. Εν συντομία: αυτό το εργαλείο παρέχει μια ολιστική προσέγγιση για την ανάπτυξη μιας επιχειρηματικής στρατηγικής και ενός επιχειρηματικού σχεδίου.

Τελευταίος αλλά εξίσου σημαντικός, ο Επιχειρηματικός Καμβάς βοηθά νεοσύστατες ή νέες επιχειρήσεις να λάβουν υπόψη τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις της επιχείρησής τους στο περιβάλλον και την κοινωνία και να σχεδιάσουν τα πρώτα βήματα προς την ενίσχυση του θετικού αντίκτυπου.

Σχήμα 4 Βίντεο

Μπορείτε να έχετε πρόσβαση στο *Business Canvas Model* που εξηγείται από [Strategyzer Δωρεάν εκπαιδευτικά βίντεο](#) σε μόλις 2 λεπτά βίντεο (κάντε κλικ στην παραπάνω εικόνα)

³ Διαβάστε περισσότερα για αυτόν εδώ <https://www.alexosterwalder.com/>

Το μοντέλο έχει 9 διαφορετικά στοιχεία - που απεικονίζονται ως ξεχωριστά κελιά στο παρακάτω σχήμα του μοντέλου.

- 1 Πελατειακές ομάδες
- 2 Προτάσεις αξίας
- 3 Κανάλια
- 4 Πελατειακές σχέσεις
- 5 Ροές εσόδων
- 6 Βασικοί πόροι
- 7 Βασικές δραστηριότητες
- 8 Βασικοί συνεργάτες
- 9 Δομή κόστους

Οι αριθμοί σε κάθε κελί, μετά τον τίτλο του, υποδεικνύουν συνιστώμενη (όχι υποχρεωτική) σειρά κατάρτισης πίνακα.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

ΣΧΗΜΑ 5 Καμβάς επιχειρηματικού μοντέλου

<p>Βασικοί συνεργάτες 8 </p> <ul style="list-style-type: none"> • Ποιοι είναι οι βασικοί συνεργάτες μας; • Ποιοι είναι οι βασικοί προμηθευτές μας; • Ποιους βασικούς πόρους αποκτούμε από τους εταίρους μας; • Ποιες βασικές δραστηριότητες εκτελούν οι συνεργάτες μας; • Χρησιμοποιεί η αλυσίδα εφοδιασμού μας βιώσιμα μέσα; 	<p>Βασικές δραστηριότητες 6 </p> <ul style="list-style-type: none"> • Ποιες βασικές δραστηριότητες χρειαζόμαστε; • Ποια είναι τα κανάλια διανομής μας; • Οι δραστηριότητές μας περιλαμβάνουν βιώσιμες λειτουργίες; 	<p>Πρόταση Αξίας 2 </p> <p>Τι αξία παραδίδουμε στον πελάτη; Ποιο από τα προβλήματα των πελατών μας βοηθάμε να λυθεί; Τι πακέτα προϊόντων και υπηρεσιών προσφέρουμε για κάθε τμήμα; Ποιες ανάγκες πελατών ικανοποιούμε;</p>	<p>Πελατειακή σχέση 4 </p> <ul style="list-style-type: none"> • Πώς αποκτάμε, διατηρούμε και αυξάνουμε πελάτες; • Ποιες πελατειακές σχέσεις έχουμε δημιουργήσει; • Πώς ενσωματώνονται στο υπόλοιπο επιχειρηματικό μας μοντέλο; • Πόσο δαπανηρές είναι; 	<p>Πελατειακές Ομάδες 1 </p> <ul style="list-style-type: none"> • Για ποιον δημιουργούμε αξία; • Ποιοι είναι οι σημαντικότεροι πελάτες μας; • Πώς μπορούμε να τα ομαδοποιήσουμε; • Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά αυτών των ομάδων/τμημάτων;
<p>Δομή κόστους 9 </p> <ul style="list-style-type: none"> • Ποια είναι τα σημαντικότερα κόστη που είναι εγγενή στην επιχειρηματικό μοντέλο; • Ποιοι βασικοί πόροι είναι πιο ακριβοί; • Ποιες βασικές δραστηριότητες είναι πιο ακριβές; 		<p>Κανάλια 3 </p> <ul style="list-style-type: none"> • Μέσω ποιων καναλιών θέλουν να προσεγγίσουν τους πελάτες μας; • Πώς τις προσεγγίζουν τώρα άλλες εταιρείες; • Ποια λειτουργούν καλύτερα; • Ποια είναι τα πιο οικονομικά; • Πώς τα ενσωματώνουμε στις ρουτίνες των πελατών; 		
<p>Ροές εσόδων 5 </p> <ul style="list-style-type: none"> • Για ποια αξία είναι πραγματικά διατεθειμένοι να πληρώσουν οι πελάτες μας; • Για τι πληρώνουν σήμερα; • Ποιο είναι το μοντέλο εσόδων; • Ποιες είναι οι τακτικές τιμολόγησης; 				

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

Παρακάτω θα βρείτε μερικές χρήσιμες επεξηγήσεις για την κατανόηση της λογικής του μοντέλου και τη χρήση του για τον προγραμματισμό της (μελλοντικής) επιχείρησής σας.

1 Πελατειακές Ομάδες

Ποια σύνολα πελατών θα εξυπηρετήσετε; Ποια είναι τα πιο σημαντικά για την επιχείρησή σας;

Αυτές είναι οι ομάδες ατόμων ή επιχειρήσεων (οργανισμοί, ιδρύματα) στις οποίες προσπαθείτε να προσεγγίσετε και να πουλήσετε το προϊόν ή την υπηρεσία σας.

Τμηματοποίηση των πελατών σας με βάση ομοιότητες όπως γεωγραφική περιοχή, φύλο, ηλικία, συμπεριφορές, ενδιαφέροντα κ.λπ. σας δίνει τη δυνατότητα να εξυπηρετήσετε καλύτερα τις ανάγκες τους, συγκεκριμένα προσαρμόζοντας τη λύση που τους παρέχετε.

Αφού αναλύσετε τα τμήματα πελατών σας, μπορείτε να καθορίσετε ποιον πρέπει να εξυπηρετήσετε και να αγνοήσετε. Στη συνέχεια, δημιουργήστε προσωπικότητες πελατών (μοντέλο για το αντίστοιχο τμήμα) για κάθε μία από τις επιλεγμένες ομάδες πελατών, συμπεριλαμβανομένων βασικών χαρακτηριστικών - ηλικία, τοποθεσία, επάγγελμα, εκπαίδευση, οικογενειακή κατάσταση, παιδιά, εισόδημα. και μερικές πρόσθετες πληροφορίες - ελπίδες, φόβοι, όνειρα, ανάγκες κ.λπ. Κάντε μια λίστα - και αυτό είναι ένα προφίλ του μοντέλου πελάτη σας στο αντίστοιχο τμήμα.

Ανάλογα με τις επιχειρηματικές σας ιδέες, ο καμβάς της επιχείρησής σας μπορεί να στοχεύσει διάφορα τμήματα πελατών - δείτε μερικά παραδείγματα παρακάτω:

- **Μαζική αγορά.** Γενικός πληθυσμός, μεγάλη ομάδα ατόμων με παρόμοιες ανάγκες, για παράδειγμα κινητά τηλέφωνα.
- **Εξειδικευμένη αγορά.** Συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων με μοναδικές ανάγκες ή ενδιαφέροντα, χόμπι. για παράδειγμα - αθλητικά παπούτσια.
- **Τμηματοποιημένα.** Ομαδοποιεί ελαφρώς διαφορετικές ανάγκες στο πλαίσιο της κύριας πελατειακής ομάδας.
- **Διαφοροποιημένο.** Πελάτες με πολύ διαφορετικές ανάγκες και ενδιαφέροντα.

2 Προτάσεις Αξίας

Ποια προϊόντα και υπηρεσίες θα προσφέρετε για να καλύψετε τις ανάγκες των πελατών σας; Σε τι διαφέρει η επιχείρησή σας από τον ανταγωνισμό σας;

Η καρδιά του καμβά της επιχείρησής σας! Αντιπροσωπεύει τη λύση σας, δηλαδή το προϊόν ή την υπηρεσία, για τις προκλήσεις των πελατών σας. Πρέπει να διαφέρει από τα προϊόντα/υπηρεσίες των ανταγωνιστών σας. Πώς - αυτά είναι τα κρίσιμα ερωτήματα. Πρέπει να είστε καινοτόμοι - αυτό σημαίνει είτε προσφέρετε ένα νέο προϊόν είτε προσφέρετε ένα υπάρχον προϊόν με νέες δυνατότητες και λειτουργίες.

Οι προτάσεις αξίας μπορεί να είναι ποσοτικές (τιμή και ταχύτητα εξυπηρέτησης) ή ποιοτικές (εμπειρία πελάτη, νέος σχεδιασμός).

3 Κανάλια

Πώς θα προσεγγίσετε τους στοχευμένους πελάτες σας; Ποιος τρόπος είναι πιο οικονομικός; Είναι ενσωματωμένα τα κανάλια και πώς;

Τα κανάλια είναι τρόποι ευαισθητοποίησης των πελατών σχετικά με την εταιρεία σας και το προϊόν / υπηρεσία σας. Επίσης, τρόποι για να παραδώσετε τις προτάσεις αξίας σας σε αυτούς και να επιτρέψετε στους πελάτες να αγοράσουν προϊόντα ή υπηρεσίες.

Με βάση την ιδιοκτησία, υπάρχουν δύο τύποι καναλιών:

- **Ιδιότητα κανάλια** - ιστότοπος εταιρείας, προφίλ κοινωνικών μέσων, ηλεκτρονικό κατάστημα εταιρείας κ.λπ.
- **Κανάλια συνεργατών** - ιστότοποι που ανήκουν σε συνεργάτες, διαδικτυακές πλατφόρμες εμπορίου, χονδρική διανομή, λιανική κ.λπ.

4 Πελατειακή σχέση

Ποιες είναι οι προσδοκίες σχέσης κάθε πελατειακής ομάδας; Πώς σχετίζονται με το υπόλοιπο επιχειρηματικό σας μοντέλο;

Στη διαδικασία κατανόησης της σχέσης της εταιρείας σας με τους πελάτες σας υπάρχει ένα χρήσιμο εργαλείο, που ονομάζεται χάρτης διαδρομής πελάτη με διαφορετικά στάδια: ευαισθητοποίηση, εκτίμηση, απόκτηση, εξυπηρέτηση, διατήρηση. Λαμβάνοντας υπόψη τα στάδια θα σας βοηθήσει να κατανοήσετε πώς να αποκτήσετε, να διατηρήσετε και να αυξήσετε τους πελάτες σας.

Οι πελατειακές σχέσεις μπορεί να είναι πολλών τύπων και μερικές από τις πιο δημοφιλείς είναι:

- **Προσωπική βοήθεια:** αλληλεπιδράτε προσωπικά με τον πελάτη
- **Ειδική προσωπική βοήθεια:** αναθέτετε έναν εκπρόσωπο σε έναν μεμονωμένο πελάτη

- **Self-service:** παρέχετε τον κατάλληλο τρόπο στους πελάτες να βοηθήσουν τον εαυτό τους
- **Αυτοματοποιημένες υπηρεσίες:** αυτοματοποιημένες διαδικασίες ή μηχανήματα που βοηθούν τους πελάτες

5 Ροές εσόδων

Πόσο θα χρεώσετε για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες σας; Ποια είναι τα τμήματα των πελατών που είναι πρόθυμα να πληρώσουν; Πώς θα πληρώνουν οι πελάτες; Πόσο θα συνεισφέρει κάθε ροή εσόδων στα συνολικά έσοδά σας;

Εδώ θα πρέπει να εξετάσετε πώς θα κερδίσετε έσοδα από τις προτάσεις αξίας σας. Υπάρχουν διάφοροι τρόποι με τους οποίους μπορείτε να δημιουργήσετε έσοδα από:

- **Πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων:** με την πώληση των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας για ένα προϊόν σε έναν αγοραστή
- **Τέλος χρήσης:** χρεώνοντας τον πελάτη για τη χρήση του προϊόντος ή της υπηρεσίας του
- **Τέλος συνδρομής:** χρεώνοντας τον πελάτη για τη χρήση του προϊόντος
- **Δανεισμός, χρηματοδοτική μίσθωση, ενοικίαση:** ο πελάτης πληρώνει για να αποκτήσει αποκλειστικά δικαιώματα χρήσης ενός περιουσιακού στοιχείου για καθορισμένο χρονικό διάστημα
- **Αδειοδότηση:** ο πελάτης πληρώνει για να πάρει άδεια χρήσης της πνευματικής ιδιοκτησίας της εταιρείας
- **Μεσιτικές αμοιβές:** έσοδα που προκύπτουν ενεργώντας ως μεσάζων μεταξύ δύο ή περισσότερων μερών
- **Διαφήμιση:** χρεώνοντας τον πελάτη για να διαφημίσει ένα προϊόν / υπηρεσία χρησιμοποιώντας εταιρικές πλατφόρμες

6 Βασικοί πόροι

Τι πόρους χρειάζεστε για να δημιουργήσετε προτάσεις αξίας για τους πελάτες σας και να διατηρήσετε την επιχείρησή σας;

Οι κύριοι τύποι πόρων που πρέπει να λάβετε υπόψη είναι:

- **Άνθρωπος:** εργαζόμενοι, συνεργάτες

- **Οικονομικά:** μετρητά, πίστωση κ.λπ.
- **Πνευματικός:** εμπορικό σήμα (μάρκα), διπλώματα ευρεσιτεχνίας, άδειες, πνευματικά δικαιώματα
- **Φυσική:** εξοπλισμός, κτίρια

7 Βασικές Δραστηριότητες

Ποιες είναι οι πιο σημαντικές δραστηριότητες στις οποίες πρέπει να συμμετάσχετε για να παράγετε τις προτάσεις αξίας σας, να εξασφαλίσετε κανάλια διανομής, να ενισχύσετε τις σχέσεις με τους πελάτες, να βελτιστοποιήσετε τις ροές εσόδων κ.λπ.;

Υπάρχουν 3 κατηγορίες βασικών δραστηριοτήτων που πρέπει να λάβετε υπόψη:

- **Παραγωγή:** σχεδιασμός, κατασκευή και παράδοση ενός προϊόντος σε επαρκείς ποσότητες ή / και υψηλής ποιότητας
- **Επίλυση προβλημάτων:** εύρεση νέων λύσεων στα προβλήματα / ανάγκες των πελατών
- **Πλατφόρμα / δίκτυο:** δημιουργία και συντήρηση πλατφορμών

8 Βασικοί Συνεργάτες

Ποιοι είναι οι αγοραστές και οι προμηθευτές με τους οποίους πρέπει να δημιουργήσετε σχέσεις; Ποιες άλλες συμμαχίες θα σας βοηθήσουν;

Πρόκειται για εξωτερικούς ανθρώπους ή εταιρείες που θα σας βοηθήσουν να πραγματοποιήσετε τις βασικές σας δραστηριότητες, να μετριάσετε τους κινδύνους και να μειώσετε τους πόρους.

Τύποι συνεργασιών είναι:

- **Στρατηγική συμμαχία ή συναγωνισμός:** εταιρική σχέση μεταξύ μη ανταγωνιστών ή εταίρων
- **Κοινοπραξίες:** εταίροι που αναπτύσσουν μια νέα επιχείρηση
- **Σχέσεις αγοραστή-προμηθευτή:** εξασφαλίστε αξιόπιστες προμήθειες

9 Διάρθρωση κόστους

Ποιο είναι το βασικό κόστος που θα αντιμετωπίσει η επιχείρησή σας; Ποιοι πόροι και δραστηριότητες θα κοστίσουν περισσότερο;

Προσπαθήστε να προσδιορίσετε όσο το δυνατόν περισσότερα κόστη. Όλα αυτά πρέπει να προέρχονται από τη λειτουργία του επιχειρηματικού σας μοντέλου: δημιουργία και παράδοση των προτάσεων αξίας σας, δημιουργία ροών εσόδων και διατήρηση σχέσεων με τους πελάτες. Η επιχείρησή σας μπορεί να βασίζεται είτε στο κόστος (επικεντρώνεται στην ελαχιστοποίηση του κόστους όποτε είναι δυνατόν) είτε στην αξία (επικεντρώνεται στην παροχή μέγιστης αξίας στον πελάτη).

Πώς να συμπληρώσετε τον καμβά της επιχείρησής σας εάν είστε (θέλετε να είστε) πράσινοι επιχειρηματίες ακολουθώντας τις αρχές της κυκλικής οικονομίας;

Θα πρέπει να εξετάσετε κάποιες επιπλέον βασικές ερωτήσεις και να βρείτε τις σωστές θέσεις τους στα κελιά του προαναφερθέντος Business Canvas, σχετικά με:

• **Επιπτώσεις στο περιβάλλον και την κοινωνία**

Τι γίνεται με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις όσον αφορά τις δραστηριότητές μας; Σκεφτείτε αυτά τα στοιχεία: την ενέργεια που καταναλώνει η εταιρεία σας και τα απόβλητα που απορρίπτει, τους πόρους που χρειάζεται και τις συνέπειες για τη ζωή; Μπορεί η εταιρεία σας να χρησιμοποιήσει τα δικά της απόβλητα και πώς, εάν ναι, ποιο είναι το τίμημα αυτής της πράξης;

Πώς αντιμετωπίζει ο κοινωνικός σας αντίκτυπος τις σχέσεις με τους πελάτες; Ποια είναι η φήμη σας μεταξύ των ανθρώπων και των ιδρυμάτων όπου δραστηριοποιείται η εταιρεία σας;

Τι θα λέγατε για το εσωτερικό σύστημα πρακτικών και ελέγχων που υιοθετεί η εταιρεία σας προκειμένου να αυτοδιοικείται, να λαμβάνει αποτελεσματικές αποφάσεις, να συμμορφώνεται με το νόμο και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των εξωτερικών ενδιαφερόμενων μερών;

• **Οφέλη για το περιβάλλον και την κοινωνία**

Πώς μπορούν τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες σας να συμβάλουν στην ποιότητα της γύρω κοινότητας;

Πώς θα ωφελήσει η εταιρεία σας τις ζωές των ανθρώπων – των υπαλλήλων σας, των οικογενειών τους, των συνεργατών και των προμηθευτών σας, των αγοραστών, της κοινότητας;

Πώς μπορούν τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες σας να συμβάλλουν στο περιβάλλον;

Πώς μπορούν τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες σας να συμβάλουν σε μια μεγαλύτερη εικόνα της βιοποικιλότητας;

Πρόσθετες πηγές, διαθέσιμες για δωρεάν ανάγνωση ή/και λήψη

Ιστοσελίδα Alex Osterwalder

<https://www.alexosterwalder.com/>

Ίση εκκίνηση. Οδηγός Εκπαιδευτών για την Επιχειρηματική Εκπαίδευση, 2019, Εγχειρίδιο

<https://www.salto-youth.net/tools/toolbox/tool/equal-start-trainers-guide-for-entrepreneurial-education.2620/>

Creately, ιστοσελίδα, άρθρο Ο εύκολος οδηγός για τον καμβά επιχειρηματικού μοντέλου

<https://creately.com/guides/business-model-canvas-explained/>

Cowan+, ιστοσελίδα

https://www.alexandercowan.com/business-model-canvas-templates/#Whatsquos_the_Busi-ness_Model_Canvas

6.2 Πρωτοτυποποίηση

Γιατί χρειάζεστε την κατασκευή πρωτοτύπων και τι σημαίνει αυτό;

Για να απαντήσετε σε αυτό το ερώτημα, πρέπει πρώτα να βρείτε τις απαντήσεις σε μια σειρά άλλων ερωτημάτων:

- Διστάζετε μεταξύ αυτού του σχεδιασμού ή ενός άλλου;
- Γνωρίζετε ότι το προϊόν σας έχει καλύτερες λειτουργίες από αυτές των ανταγωνιστών σας - αλλά είναι αυτό ξεκάθαρο για τους πελάτες;
- Αμφιβάλλετε για τις αντιδράσεις των πελατών σας - υποθέτετε ότι θα τους αρέσει το προϊόν σας, αλλά τι γίνεται αν δεν τους αρέσει...;
- Το προϊόν σας πληροί τις απαιτήσεις των ανθρώπων σήμερα;
- Είναι εύκολο στη χρήση ή είστε ο μόνος που το πιστεύει; κ.λπ. κ.λπ.;

Οι (μελλοντικοί) επιχειρηματίες έχουν πολλούς δισταγμούς και αβεβαιότητες, όπως οι παραπάνω αναφερόμενες. Ο μόνος τρόπος για να επικυρώσετε την επιχειρηματική σας ιδέα: δημιουργήστε πρωτότυπο(α).

Ένα πρωτότυπο είναι ένα μοντέλο (δείγμα, υπόδειγμα) του προϊόντος που σκοπεύετε να δημιουργήσετε. Η δημιουργία πρωτοτύπων είναι η διαδικασία σχεδιασμού μιας βέλτιστης εμπειρίας για τους χρήστες-στόχους. Λαμβάνει υπόψη διάφορα στοιχεία όπως: ανάγκες των χρηστών, πλοήγηση, χρηστικότητα, προσβασιμότητα, διεπαφή χρήστη, οπτικός σχεδιασμός.

Το προϊόν σας υπάρχει ήδη στο μυαλό σας, σωστά; Αφήστε το λοιπόν να εμφανιστεί και δείτε τις αντιδράσεις των πελατών.

Τα πρωτότυπα κατασκευάζονται με τη χρήση διαφόρων εργαλείων, συμπεριλαμβανομένων πολλών δωρεάν διαδικτυακών εργαλείων σχεδιασμού. Τα πρωτότυπα έχουν 4 κύριες ιδιότητες:

- Αναπαράσταση - η πραγματική μορφή του πρωτοτύπου, όπως χαρτί και κινητό ή HTML.
- Ακρίβεια - από την άποψη του επιπέδου λεπτομέρειας και του ρεαλισμού του.
- Διαδραστικότητα - πλήρως λειτουργικό, μερικώς λειτουργικό ή μόνο για προβολή.
- Εξέλιξη - δηλαδή ο κύκλος ζωής του πρωτοτύπου. Ορισμένα είναι γρήγορα πρωτότυπα: κατασκευάζονται γρήγορα, δοκιμάζονται, πετιούνται και στη συνέχεια αντικαθίστανται από μια νέα έκδοση. Άλλα μπορεί να κατασκευάζονται και να βελτιώνονται συνεχώς, εξελισσόμενα στο τελικό προϊόν.

Πότε είναι η κατάλληλη στιγμή για να δημιουργήσετε το πρωτότυπο του προϊόντος σας; Όσο νωρίτερα - τόσο το καλύτερο.

Πόσο συχνά πρέπει να δημιουργείτε πρωτότυπα; Εξαρτάται από το προϊόν- ωστόσο, πιο συχνά , είναι η καλύτερη συχνότητα.

Πόσο καιρό διαρκεί η δημιουργία πρωτοτύπων; Συνήθως, είναι μια μακρά διαδικασία, γι' αυτό ξεκινήστε την σε πρώιμο στάδιο και μη φοβάστε την κακή εμπειρία, είναι μάλιστα χρήσιμη.

Πόσο μακριά ή κοντά βρίσκεται το πρωτότυπο από το πραγματικό προϊόν; Από αυτή την άποψη, υπάρχουν 2 τύποι πρωτοτυποποίησης:

- χαμηλής πιστότητας: γρήγορη και φτηνή προεπισκόπηση του προϊόντος, συχνά βασισμένη σε χαρτί και δεν επιτρέπει την κατάλληλη δοκιμή από τους χρήστες, ωστόσο - μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παρουσίαση κατά την αρχική φάση.
- υψηλής πιστότητας: εντελώς ρεαλιστικό ως προς το εξωτερικό και τις λειτουργίες, παρέχει ευκαιρίες για σωστές δοκιμές από τους χρήστες, καλό για επίδειξη ενώπιον επενδυτών.

Διατίθενται διάφοροι τύποι εργαλείων πρωτοτυποποίησης, η επιλογή εξαρτάται από τις ανάγκες της εταιρείας. Ορισμένα εργαλεία επικεντρώνονται στο σχεδιασμό, άλλα επιτρέπουν τη δοκιμή από τους χρήστες ή προσφέρουν συνδυασμό λειτουργιών. Μερικά από τα παραδείγματα πρωτοτύπων: συρματοπλάνα, διαφάνειες, σελίδες προορισμού, μοντέλα εργασίας, διαδραστικό frontend και βίντεο.

Πρόσθετοι πόροι, διαθέσιμοι για δωρεάν ανάγνωση ή/και λήψη

INFRAGISTICS, ιστοσελίδα

https://www.infragistics.com/community/blogs/b/jason_beres/posts/what-is-prototyping-and-why-is-it-important

FAYRIX, blog

<https://fayrix.com/blog/examples-of-prototyping-for-your-startup#examples>

Usability.gov, ιστοσελίδα

<https://www.usability.gov/how-to-and-tools/methods/prototyping.html>

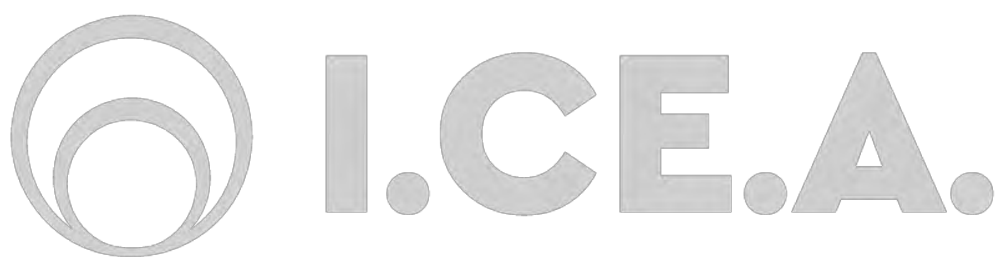
Careerfoundry, ιστοσελίδα, A Complete Introduction to Prototyping, 2022

<https://careerfoundry.com/en/blog/ux-design/design-thinking-stage-four-prototyping/>

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΕΑΕΑ δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

6.3 Ανάλυση SWOT

Η ανάλυση SWOT είναι ένα εργαλείο που σας βοηθά να κατανοήσετε καλύτερα την κατάσταση της επιχείρησής σας σήμερα και να χαράξετε μια επιτυχημένη στρατηγική για το μέλλον.

Η συντομογραφία **SWOT** σημαίνει **Δυνατά σημεία** (Strengths), **Αδυναμίες** (Weaknesses), **Ευκαιρίες** (Opportunities) και **Απειλές** (Threats). Εν συντομία, η ανάλυση SWOT είναι ένα εργαλείο για την αξιολόγηση αυτών των τεσσάρων πτυχών της επιχείρησής σας, γνωρίζοντας ότι: 2 από αυτές εστιάζουν στα εσωτερικά χαρακτηριστικά ("δυνατά σημεία" και "αδυναμίες") και 2 από αυτές αναλύουν το εξωτερικό υπόβαθρο ("ευκαιρίες" και "απειλές").

Ως σημείο εκκίνησης της τεχνικής της ανάλυσης SWOT θα μπορούσαν να θεωρηθούν 2 βιβλία, που κυκλοφόρησαν το 1965:

- τρεις συνάδελφοι από το Ερευνητικό Ινστιτούτο του Στάνφορντ - οι Robert F. Stewart, Otis J. Benere και Arnold Mitchell - συνέταξαν μια τεχνική έκθεση με τίτλο "Formal Planning: The Staff Planner's Role at Start-Up";

- τέσσερις συνάδελφοι στο Harvard Graduate School of Business Administration - Edmund P. Learned, C. Roland Christensen, Kenneth R. Andrews και William D. Guth - δημοσίευσαν την πρώτη από τις πολλές εκδόσεις του εγχειριδίου "Business Policy: Text and Cases".

τρεις συνάδελφοι από το Ερευνητικό Ινστιτούτο του Στάνφορντ - οι Robert F. Stewart, Otis J. Benere και Arnold Mitchell - συνέταξαν μια τεχνική έκθεση με τίτλο "Formal Planning: Ο ρόλος του προσωπικού σχεδιασμού κατά την έναρξη λειτουργίας",

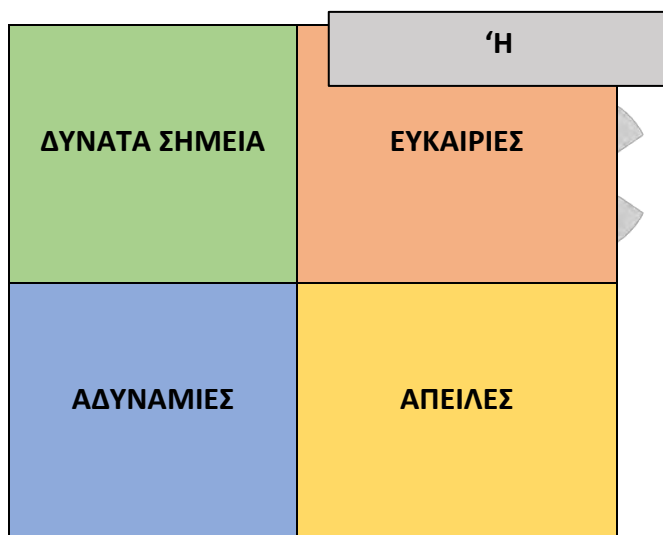
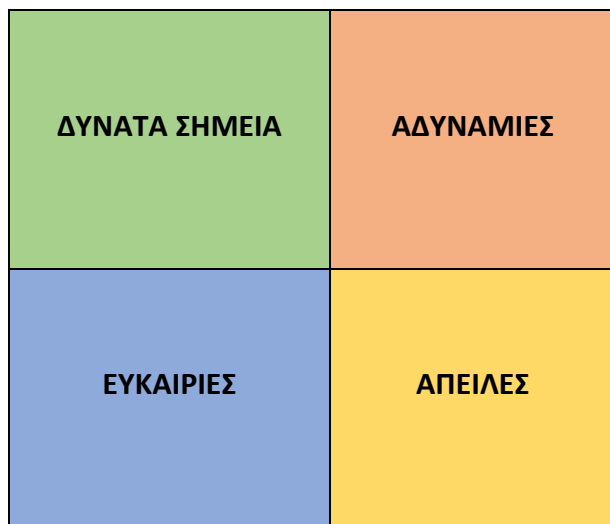
- τέσσερις συνάδελφοι στο Harvard Graduate School of Business Administration - Edmund P. Learned, C. Roland Christensen, Kenneth R. Andrews και William D. Guth - δημοσίευσαν την πρώτη από τις πολλές εκδόσεις του εγχειριδίου "Business Policy: Text and Cases".

Αργότερα, πολλοί επιστήμονες, ερευνητές και επιχειρηματίες πρόσθεσαν ορισμένα χαρακτηριστικά στην τεχνική αυτή, επίσης πολλοί επικριτές έγραψαν εναντίον της, επισημαίνοντας τους περιορισμούς της. Ορισμένες εναλλακτικές λύσεις (SOAR, SVOR) έγιναν επίσης δημοφιλείς.

Συνήθως, μια ανάλυση SWOT εμφανίζεται ως πίνακας με 4 κελιά.

ΣΧΗΜΑ 6 ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT

Ε.Α.

Εσωτερικοί παράγοντες

- Δυνατά σημεία: χαρακτηριστικά της επιχείρησης που σας δίνουν πλεονέκτημα έναντι των άλλων
- Αδυναμίες: χαρακτηριστικά που θέτουν την επιχείρησή σας σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με άλλους

Εξωτερικοί παράγοντες

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΕΑΕΑ δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

- Ευκαιρίες: παράγοντες στο περιβάλλον που θα μπορούσαν να διαδραματίσουν θετικό ρόλο για την επιχείρησή σας
- Απειλές: στοιχεία στο περιβάλλον που θα μπορούσαν να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις στην επιχείρησή σας

Η τεχνική εφαρμόστηκε απαντώντας σε 4 ομάδες ερωτήσεων που αντιστοιχούν στους προαναφερθέντες εσωτερικούς και εξωτερικούς παράγοντες. Συνήθως, περισσότερα άτομα συμμετέχουν στη διαδικασία η οποία εφαρμόζεται ως καταγισμός ιδεών (όλοι πρέπει να συμμετέχουν και να δίνουν απαντήσεις, κανείς δεν θα επικρίνεται).

Παρακάτω θα βρείτε δείγματα ερωτήσεων χωρισμένα ανά 4 τύπους παραγόντων. Σας συμβουλεύουμε να ξεκινήσετε με τους εσωτερικούς παράγοντες (είναι πιο εύκολο και απαιτεί λιγότερο χρόνο) ενώ η εξέταση των εξωτερικών παραγόντων μπορεί να απαιτεί κάποιες ερευνητικές δραστηριότητες ή την υποστήριξη εμπειρογνομώνων.

6.3.1 Εσωτερικοί παράγοντες

Εσωτερικοί παράγοντες-Δυνατά σημεία

Τι είναι αυτό που αγαπούν οι πελάτες σας στην εταιρεία ή στα προϊόντά σας;

Τι κάνει η εταιρεία σας καλύτερη από τους ανταγωνιστές σας;

Ποια είναι τα πιο θετικά χαρακτηριστικά της μάρκας σας; Δηλαδή, είναι διασκεδαστικά, έξυπνα, εκπαιδευτικά, ενημερωτικά, υποστηρικτικά, χρήσιμα, αξιόπιστα κ.λπ. Ο κατάλογος θα μπορούσε να είναι μακρύς ανάλογα με τα χαρακτηριστικά και τις λειτουργίες της μάρκας/του προϊόντος σας.

Ποια είναι η μοναδική σας εμπορική πρόταση;

Ποιους πόρους έχετε στη διάθεσή σας που δεν έχουν οι ανταγωνιστές σας; (Ανθρώπινο δυναμικό, οικονομικά μέσα, κτίριο(α), μηχανήματα κ.λπ.)

• Ερωτήσεις σχετικές με την κυκλική οικονομία

Είναι η επιχείρησή σας έτοιμη για τον ψηφιακό μετασχηματισμό - σε ποιο βαθμό και πώς;

Διαθέτετε κάποιες νέες τεχνολογίες με περιεχόμενο υψηλής τεχνολογίας;

Περιλαμβάνετε διαδικασίες που καθοδηγούνται από την έννοια της καθαρότερης παραγωγής - αν ναι, ποιες ακριβώς;

Χρησιμοποιείτε τα αποτελέσματα επιστημονικών ερευνών στις διαδικασίες σας;

Προσλαμβάνετε εργαζόμενους με εξειδίκευση στην κυκλική οικονομία;

Ποια περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα της περιοχής ή της χώρας σας λαμβάνει υπόψη η επιχείρησή σας;

Ποια περιβαλλοντικά ευνοϊκά στοιχεία διαθέτει η επιχείρησή σας;

Εσωτερικοί παράγοντες- Αδυναμίες

Τι δεν αρέσει στους πελάτες σας σχετικά με την εταιρεία ή τα προϊόντα σας;

Τι κάνουν οι ανταγωνιστές σας καλύτερα από εσάς;

Ποια προβλήματα ή παράπονα αναφέρονται συχνά από τους χρήστες σας στις αρνητικές κριτικές τους;

Ποια είναι τα πιο αρνητικά χαρακτηριστικά της επωνυμίας σας;

Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις στις τρέχουσες πωλήσεις σας;

Ποιους πόρους διαθέτουν οι ανταγωνιστές σας που εσείς δεν διαθέτετε;

● Ερωτήσεις σχετικές με την κυκλική οικονομία

Διαθέσατε αρκετό προϋπολογισμό (και άλλους πόρους) για να ακολουθήσετε μια πράσινη πορεία παραγωγής;

Είναι η επιχείρησή σας κατώτερη από τις επιχειρήσεις των ανταγωνιστών όσον αφορά την πράσινη παραγωγή;

Εξακολουθείτε να υστερείτε στη διαχείριση των αποβλήτων;

Σας λείπει η τεχνογνωσία όσον αφορά την κυκλική οικονομία;

Πιστεύετε ότι οι δαπάνες για συμβουλευτικές υπηρεσίες για την πράσινη οικονομία δεν είναι κατάλληλες για την επιχείρησή σας;

6.3.2 Εξωτερικοί παράγοντες

Εξωτερικοί παράγοντες – Ευκαιρίες

Υπάρχουν καλά παραδείγματα πρακτικών που μπορούν να βελτιώσουν τις διαδικασίες σας;

Μπορείτε να ανακατανεύσετε τους πόρους σας έτσι ώστε να λειτουργούν πιο αποτελεσματικά;

Μπορείτε να δεσμεύσετε περαιτέρω τους υποστηρικτές της μάρκας σας;

Υπάρχουν κάποιοι πόροι που δεν λειτουργούν με πλήρη δυναμικότητα;

Υπάρχουν κανάλια διαφήμισης που δεν εκμεταλλεύεστε ακόμη;

Αξιοποιείτε στο έπακρο τις ευκαιρίες χρηματοδότησης στην περιοχή σας, τη χώρα σας, την ΕΕ;

Εργάζεστε σε δίκτυο(α);

Είστε μέλος μιας ένωσης, ενός εμπορικού επιμελητηρίου ή άλλου υποστηρικτικού οργανισμού;

Συμμετέχετε σε φόρουμ στον τομέα λειτουργίας της επιχείρησής σας;

Ενημερώνεστε κατάλληλα για όλα τα νέα της χρηματοδότησης (επιχορηγήσεις, δάνεια, δωρεάν σεμινάρια κ.λπ.);

● Ερωτήσεις σχετικές με την κυκλική οικονομία

Υπάρχει στρατηγική κυκλικής (πράσινης) οικονομίας στη χώρα σας;

Υπάρχουν διαθέσιμα συμβουλευτικά ιδρύματα για την κυκλική οικονομία στη χώρα/περιοχή σας;

Υπάρχουν νομικά μέτρα ευνοϊκά για τους πράσινους επιχειρηματίες στη χώρα σας;

Υπάρχουν στη χώρα/περιοχή σας λειτουργικά δίκτυα επιχειρήσεων και φορέων που να είναι συνδεδεμένα με τις αρχές της κυκλικής οικονομίας;

Εξωτερικοί παράγοντες - Απειλές

Υπάρχουν νέοι ισχυροί ανταγωνιστές στον τομέα σας;

Είναι η νομική κατάσταση (νόμοι, άλλες απαιτήσεις) σταθερή και αμετάβλητη ή χειροτερεύει για την επιχείρησή σας;

Αποψιλώνεται η περιοχή σας;

Είναι πιο δύσκολο να βρείτε κατάλληλους επαγγελματίες;

Υπάρχουν σημαντικές απειλές στην τρέχουσα διεθνή/ευρωπαϊκή κατάσταση που επηρεάζουν έντονα την επιχείρησή σας;

Τι γίνεται με την κατάσταση του πληθωρισμού;

Υπάρχουν αρνητικές αλλαγές στις πολιτικές των τραπεζών;

● Ερωτήσεις σχετικές με την κυκλική οικονομία

Αντιμετωπίζετε δυσκολίες χρηματοδότησης όταν προσπαθείτε να βρείτε δάνεια/επιχορηγήσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό;

Θεωρείτε ότι είναι δύσκολο να αποκτήσετε τα απαραίτητα κεφάλαια για την τεχνολογική καινοτομία στην καθαρότερη παραγωγή;

Θεωρείτε ότι οι τράπεζες και/ή τα κυβερνητικά ιδρύματα εστιάζουν τα ευνοϊκά τους μέτρα στις μεγάλες επιχειρήσεις και κάνουν διακρίσεις εις βάρος των μικρών επιχειρήσεων;

Θεωρείτε ότι οι δίαυλοι παροχής χρηματοδότησης για τις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις είναι πολύ στενοί, περιοριζόμενοι συχνά σε επιχειρηματικά κεφάλαια, χρηματοδοτήσεις έργων και κρατικές επιδοτήσεις;

Είναι το σύστημα μικροπιστώσεων στη χώρα σας ευνοϊκό για τους μικρούς πράσινους επιχειρηματίες;

Πιστεύετε ότι η απειλή της ασύμμετρης πληροφόρησης υπάρχει στη χώρα/περιοχή σας;

Πιστεύετε ότι οι πολύ μικρές/μικρές επιχειρήσεις απειλούνται από υστέρηση στην καινοτομία;

Όσον αφορά την αξιολόγηση του εξωτερικού παράγοντα υπάρχει ένας διαφορετικός τύπος ανάλυσης - **PEST**, ο οποίος όμως συνδέεται στενά με τη SWOT και είναι προτιμότερο να συνδυάζονται. Στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος και της κυκλικής οικονομίας, συνιστάται ιδιαίτερα η εφαρμογή και των δύο αναλύσεων. Η ανάλυση PEST αφορά τους εξωτερικούς παράγοντες ως εξής:

Πολιτικοί - νόμοι, πολιτικές, άλλοι κανονισμοί, ξένες επενδύσεις κ.λπ.

Οικονομικοί - ΑΕΠ, αγοραστική δύναμη/ικανότητα, ποσοστό πληθωρισμού, επιτόκιο κ.λπ.

Κοινωνικοπολιτισμικοί - επίπεδο εκπαίδευσης, δημογραφικές τάσεις, τρόπος ζωής,

Τεχνολογικοί - Ε&Α, καινοτομίες, μέσα επικοινωνίας, εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, κ.λπ..

6.3.3 Στρατηγικές μετά την ανάλυση SWOT (+PEST)

Αφού αποκτήσετε την πλήρη εικόνα της επιχείρησής σας και του περιβάλλοντος στο οποίο δραστηριοποιείστε, πρέπει να αποφασίσετε ποιες ενέργειες πρέπει να αναλάβετε. Ιδανικά, υπάρχουν δύο τρόποι: 1) Θα πρέπει να προσπαθήσετε να

αντιστοιχίσετε τα δυνατά σας σημεία με τις ευκαιρίες σας, 2) θα πρέπει να μετριάσετε/ξεπεράσετε τις αδυναμίες σας χρησιμοποιώντας τις ευνοϊκές ευκαιρίες. Στην πραγματικότητα, η στρατηγική είναι πολύ περισσότερη, καθώς η πραγματική ζωή προσφέρει μια μεγάλη ποικιλία μεταβαλλόμενων ευκαιριών και απειλών, οι οποίες εισέρχονται σε διαφορετικούς συνδυασμούς με τις δικές σας δυνάμεις και αδυναμίες (οι οποίες επίσης μεταβάλλονται, σε κάποιο βαθμό). Μπορούμε να τις συνοψίσουμε ως εξής:

- **Στρατηγική Maxi-Maxi** - με βάση τα δυνατά σημεία και τις ευκαιρίες σας, ο στόχος είναι να αποκομίσετε το μέγιστο δυνατό όφελος από αυτά,
- **Στρατηγική Maxi-Mini** - τα δυνατά σημεία της εταιρείας σας χρησιμοποιούνται για την ελαχιστοποίηση των απειλών,
- **Στρατηγική Mini-Maxi** - οι προσπάθειες επικεντρώνονται στη μετατροπή των αδυναμιών σε πλεονεκτήματα, με τη βοήθεια των ευκαιριών,
- **Στρατηγική Mini-Mini** - ελαχιστοποίηση των αδυναμιών και αποφυγή των απειλών.

Πρόσθετοι πόροι, διαθέσιμοι για δωρεάν ανάγνωση ή/και λήψη

Word Stream, blog, How to Do a SWOT Analysis (Με Παραδείγματα & Δωρεάν Υπόδειγμα!)

<https://www.wordstream.com/blog/ws/2017/12/20/swot-analysis>

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

6.4 Τεχνικές Pitching

Τι είναι το pitching; Το pitching - ή απλά pitch, γνωστό και ως pitching desk, start-up ή investor pitch deck - είναι μια παρουσίαση που βοηθά τους πιθανούς επενδυτές να μάθουν περισσότερα για την επιχείρησή σας.

Με άλλα λόγια - είναι όταν παρουσιάζετε την επιχειρηματική σας ιδέα σε άλλους ανθρώπους (επενδυτές, πιστωτές, συνεργάτες). Μπορεί να παραδώσετε μια λεπτομερή παρουσίαση με πολλές λεπτομέρειες σχετικά με το (μελλοντικό) προϊόν σας. Μπορείτε επίσης να παρουσιάσετε μια απλή ιδέα σε ένα λιγότερο ή περισσότερο ανεπίσημο περιβάλλον. Εξαρτάται από την ωριμότητα του προϊόντος σας και τους στόχους σας. Όσο λαμπρή και αν είναι η ιδέα σας, τα χρήματα βρίσκονται συνήθως σε άλλες τσέπες.

Σε αυτό το κεφάλαιο εστιάζουμε κυρίως σε μια επίσημη παρουσίαση με ένα έτοιμο προς παραγωγή προϊόν/υπηρεσία ενώπιον των υπευθύνων λήψης αποφάσεων που μπορούν (ή δεν μπορούν) να αποφασίσουν να υποστηρίξουν οικονομικά το επιχειρηματικό σας εγχείρημα.

Τι είναι το Elevator Pitch; Δεν έχει καμία σχέση με τους ανελκυστήρες, στην πραγματικότητα, είναι απλά ένα σύντομο - ένα πολύ σύντομο! - παρουσίαση της επιχείρησής σας. Φανταστείτε ότι έχετε 2 λεπτά (χρόνος διαδρομής με το ασανσέρ) και πρέπει να ξεκινήσετε μια συζήτηση με έναν άγνωστο, να τραβήξετε την προσοχή του/της και να τελειώσετε αυτή τη σκηνή με ανταλλαγή επαφών και μια επίσκεψη που έχει προγραμματιστεί για μια μεγαλύτερη παρουσίαση. Αυτό είναι, μεταφορικά μιλώντας, το pitching.

Κάθε σύντομη ομιλία απαιτεί πολύ χρόνο προετοιμασίας, το ίδιο και το pitching. Το pitch σας θα πρέπει να αντικατοπτρίζει τα κύρια σημεία του καμβά του επιχειρηματικού σας μοντέλου. Προετοιμάστε προσεκτικά τη δήλωσή σας και κάντε πρόβα. Για να διευκολύνετε τη διαδικασία, μπορείτε να ακολουθήσετε ένα σχήμα - σας παρέχουμε ένα πρότυπο παρακάτω, αλλά μπορείτε να αποφασίσετε το δικό σας μοντέλο.

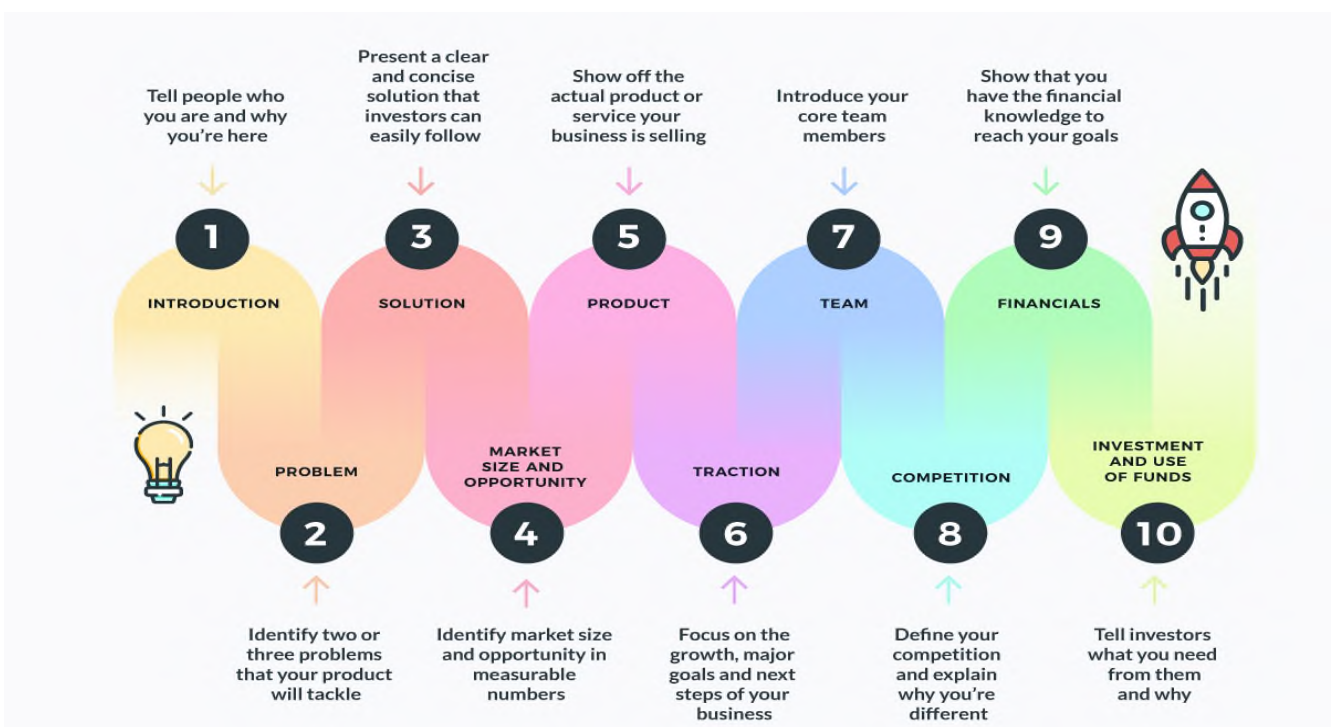
Κατά την προετοιμασία της ομιλίας σας, να έχετε κατά νου ορισμένες συμβουλές:

- Να είστε συγκεκριμένοι και σύντομοι. Ο χρόνος της παρουσίασής σας μπορεί να είναι περισσότερος από τα 2 λεπτά του elevator pitch - ωστόσο, είναι πολύ σύντομος. Όσο λιγότερο, τόσο το καλύτερο!
- Χρησιμοποιήστε κοινές λέξεις και αποφύγετε εξεζητημένους όρους για επαγγελματίες
- Αναφέρετε γεγονότα, όχι όνειρα

- Δώστε έμφαση στα καινοτόμα, εμπνευσμένα χαρακτηριστικά της επιχείρησής σας
- Μπορείτε να ετοιμάσετε διαφάνειες ppt ή όχι - ωστόσο, η οπτικοποίηση είναι καλύτερη
- Το Pitching μοιάζει λίγο με το δράμα - πρέπει να επηρεάσετε το μυαλό και τα συναισθήματα των ανθρώπων.

ΣΧΗΜΑ 7 Pitching

Πηγή: Visme, <https://visme.co/blog/what-is-a-pitch-deck/>

Ας το δούμε βήμα προς βήμα:

- 1** Κρατήστε την **εισαγωγική** διαφάνεια σύντομη και γλυκιά - πείτε στους ανθρώπους ποιο είστε και γιατί βρίσκεστε εδώ.
- 2** Θα πρέπει να εντοπίσετε ένα **πρόβλημα** που αντιμετωπίζει το κοινό-στόχος σας, ένα κενό που η αγορά δεν αντιμετωπίζει επί του παρόντος. Διαφορετικά - ξεχάστε το, δεν πρόκειται για επιχείρηση.
- 3** Προσδιορίστε μια σαφή **λύση** που οι επενδυτές μπορούν εύκολα να ακολουθήσουν, χρησιμοποιώντας κοινές λέξεις.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

- 4 Κατά την παρουσίαση του **μεγέθους της αγοράς**, να θυμάστε ότι οι επενδυτές καταλαβαίνουν αριθμούς, όχι σύμβολα.
- 5 Παρουσιάστε το **προϊόν** σας με φωτογραφίες αντί για λέξεις, οι εικόνες λένε περισσότερα. Εάν πρόκειται για εφαρμογή, λάβετε υπόψη σας screenshots στο pitch σας.
- 6 Το επόμενο σημείο αφορά την **ελκυστικότητα**, δηλαδή τις πωλήσεις που έχετε ήδη πραγματοποιήσει, τους σημαντικότερους στόχους που έχετε επιτύχει μέχρι τώρα και την πρόβλεψή σας για την τάση.
- 7 Τώρα ήρθε η ώρα για τα **βασικά μέλη της ομάδας σας** - σκεφτείτε να συμπεριλάβετε φωτογραφίες και να πείτε μερικά εμπνευσμένα λόγια για κάθε ένα από αυτά.
- 8 Δεν είστε ο μόνος σε αυτόν τον τομέα, έχετε **ανταγωνιστές**, δείξτε ότι τους γνωρίζετε και πείτε γιατί είστε διαφορετικοί.
- 9 Η **οικονομική** κατάσταση της εταιρείας σας είναι προτιμότερο να παρουσιάζεται με διαγράμματα.
- 10 Η ανάγκη για **επένδυση** είναι το συμπέρασμα του pitch σας - αναφέρετε συγκεκριμένο ποσό και πώς σκοπεύετε να το χρησιμοποιήσετε.

Πρόσθετοι πόροι, διαθέσιμοι για δωρεάν ανάγνωση ή/και λήψη

Equal Start. Trainers' Guide for Entrepreneurial Education, 2019, Εγχειρίδιο

<https://www.salto-youth.net/tools/toolbox/tool/equal-start-trainers-guide-for-entrepreneurial-education.2620/>

Visme, blog

<https://visme.co/blog/what-is-a-pitch-deck/>

The Balance, ιστοσελίδα

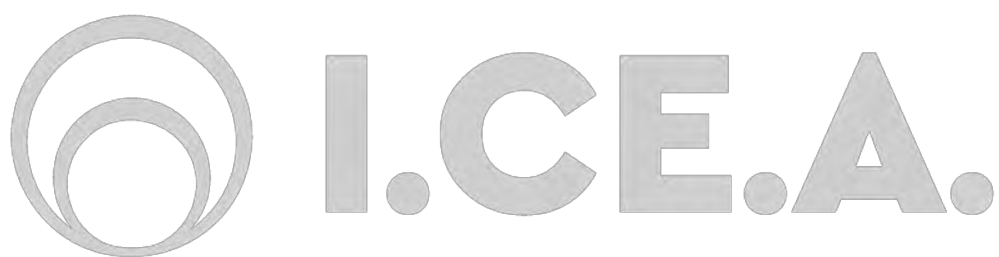
<https://www.thebalancemoney.com/elevator-speech-examples-and-writing-tips-2061976>

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

6.5 Εργαλείο μέτρησης κυκλικότητας

Έχουν αναπτυχθεί διάφορα εργαλεία για την αξιολόγηση και την ανακάλυψη των επιτευχθέντων επιπέδων στην κυκλική οικονομία. Ορισμένοι οργανισμοί - όπως το Ίδρυμα Ellen MacArthur και το Πρόγραμμα Δράσης για τα Απόβλητα και τους Πόρους - παρέχουν δωρεάν πόρους για τις εταιρείες προκειμένου να αυτοαξιολογήσουν την κυκλικότητά τους.

Σε αυτό το κεφάλαιο παρέχουμε ένα ερωτηματολόγιο για δυνητικούς επιχειρηματίες ή αρχάριους, με βάση το μοντέλο, που δημιουργήθηκε από την Inova .

Οι ερωτήσεις προκύπτουν από το μοντέλο της κυκλικής επιχείρησης με 10 άξονες που χαρακτηρίζουν το ιδανικό προφίλ: πρώτες ύλες, κατανάλωση νερού, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, κύκλος ζωής και οικολογικός σχεδιασμός, απόβλητα και υποπροϊόντα, βελτίωση και καινοτομία, βιώσιμη κατανάλωση, διαφάνεια και πληροφόρηση, συνεργασία και κατάρτιση, διάδοση και ευαισθητοποίηση.

Για να χρησιμοποιήσετε αυτό το εργαλείο, διαβάστε προσεκτικά κάθε ένα από αυτά τα κριτήρια και εξετάστε με ειλικρίνεια τις επιδόσεις της εταιρείας σας. Εσείς (και οι συνεργάτες σας, αν αποφασίσετε να εφαρμόσετε το εργαλείο σε μια ομάδα) μπορείτε να βαθμολογήσετε τις απαντήσεις σας με μια τυπική 5-βάθμια κλίμακα Likert από το διαφωνώ απόλυτα έως το συμφωνώ απόλυτα. Στο τέλος θα καταλήξετε σε ορισμένα σημαντικά συμπεράσματα σχετικά με το επίπεδο της κυκλικότητάς σας.

Η συγκεκριμένη βαθμολογία δεν είναι ουσιαστική (για τον λόγο αυτό δεν παρέχεται πίνακας αποτελεσμάτων)- αυτό που έχει σημασία εδώ είναι να λάβετε κάποια τροφή για σκέψη σχετικά με το πώς μπορείτε να γίνετε πράσινοι στην επιχείρησή σας. Αυτή η ανάλυση θα σας βοηθήσει να μετακινήσετε την επιχείρησή σας προς την αειφορία.

1 Πρώτες ύλες

Μειώνετε όσο το δυνατόν περισσότερο τη χρήση μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων- αντίθετα, χρησιμοποιείτε επαναχρησιμοποιούμενες ή ανακυκλωμένες πρώτες ύλες. Στην περίπτωση χρήσης βιολογικών πρώτων υλών, διασφαλίζετε ότι προέρχονται από βιώσιμη παραγωγή.

Απαντήσεις: 1. Διαφωνώ απόλυτα. 2. Διαφωνώ. 3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ. 4. Συμφωνώ. 5. Συμφωνώ απόλυτα.

2 Ανανεώσιμη ενέργεια

Εξασφαλίζετε ότι η ενέργεια που καταναλώνεται προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές.

Απαντήσεις: 1. Διαφωνώ απόλυτα. 2. Διαφωνώ. 3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ. 4. Συμφωνώ. 5. Συμφωνώ απόλυτα.

3 Κατανάλωση νερού

Δίνετε μεγάλη προτεραιότητα στη μείωση της κατανάλωσης νερού σε όλες τις διαδικασίες, στην κατάλληλη επεξεργασία για την επαναχρησιμοποίησή του και στην επιστροφή του στη φύση..

Απαντήσεις: 1. Διαφωνώ απόλυτα. 2. Διαφωνώ. 3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ. 4. Συμφωνώ. 5. Συμφωνώ απόλυτα.

4 Κύκλος ζωής και οικολογικός σχεδιασμός

Αυτό το μέρος αφορά την ανάλυση του κύκλου ζωής των προϊόντων. Περιλαμβάνετε κριτήρια οικολογικού σχεδιασμού μειώνοντας τη χρήση επιβλαβών ουσιών, διευκολύνοντας τη δυνατότητα επισκευής των κατασκευασμένων προϊόντων, παρατείνοντας τη διάρκεια ζωής τους και επιτρέποντας την ανάκτησή τους στο τέλος του κύκλου.

Απαντήσεις: 1. Διαφωνώ απόλυτα. 2. Διαφωνώ. 3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ. 4. Συμφωνώ. 5. Συμφωνώ απόλυτα.

5 Απόβλητα και υποπροϊόντα

Ελαχιστοποιείτε όσο το δυνατόν περισσότερο την παραγωγή αποβλήτων, ενθαρρύνετε την επαναχρησιμοποίηση, διευκολύνετε την ανακύκλωση και ευνοείτε την ιχνηλασιμότητα των προϊόντων μέχρι τον τελικό προορισμό τους.

Απαντήσεις: 1. Διαφωνώ απόλυτα. 2. Διαφωνώ. 3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ. 4. Συμφωνώ. 5. Συμφωνώ απόλυτα.

6 Βελτίωση και καινοτομία

Πρωθείτε την καινοτομία και τη συνολική αποδοτικότητα των διαδικασιών παραγωγής, μέσω της υιοθέτησης μέτρων όπως ο εξοπλισμός υψηλών επιδόσεων, τα εναλλακτικά καύσιμα ή τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Απαντήσεις: 1. Διαφωνώ απόλυτα. 2. Διαφωνώ. 3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ. 4. Συμφωνώ. 5. Συμφωνώ απόλυτα.

7 Βιώσιμη κατανάλωση

Πρωθείτε καινοτόμες μορφές βιώσιμης κατανάλωσης που περιλαμβάνουν βιώσιμα προϊόντα και υπηρεσίες, καθώς και την εφαρμογή ψηφιακών υποδομών και υπηρεσιών που επιτρέπουν τη βελτιστοποίηση των διαδικασιών και την ελαχιστοποίηση της χρήσης πόρων..

Απαντήσεις: 1. Διαφωνώ απόλυτα. 2. Διαφωνώ. 3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ. 4. Συμφωνώ. 5. Συμφωνώ απόλυτα.

8 Διαφάνεια, διάδοση πληροφοριών και ευαισθητοποίηση

Πρωθείτε τη διαφάνεια των πληροφοριών σχετικά με τις προδιαγραφές των αγαθών και των υπηρεσιών, τη διάρκειά τους και την ενεργειακή τους απόδοση- χρησιμοποιείτε μέτρα όπως η οικολογική σήμανση.

Απαντήσεις: 1. Διαφωνώ απόλυτα. 2. Διαφωνώ. 3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ. 4. Συμφωνώ. 5. Συμφωνώ απόλυτα.

9 Συνεργασία και εκπαίδευση

Εφαρμόζετε τους κατάλληλους διαύλους για τη διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών και του συντονισμού με τα διοικητικά όργανα, την επιστημονική και τεχνολογική κοινότητα και τους οικονομικούς και κοινωνικούς φορείς, ώστε να δημιουργηθούν συνέργειες υπέρ της μετάβασης σε ένα κυκλικό οικοσύστημα.

Απαντήσεις: 1. Διαφωνώ απόλυτα. 2. Διαφωνώ. 3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ. 4. Συμφωνώ. 5. Συμφωνώ απόλυτα.

10 Διάδοση και ευαισθητοποίηση

Διαδίδετε πληροφορίες σχετικά με τη μετάβαση από τη γραμμική οικονομία στην κυκλική οικονομία, προωθώντας έτσι τη διαφάνεια των διαδικασιών και την ευαισθητοποίηση των πολιτών.

Απαντήσεις: 1. Διαφωνώ απόλυτα. 2. Διαφωνώ. 3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ. 4. Συμφωνώ. 5. Συμφωνώ απόλυτα.

Πρόσθετοι πόροι, διαθέσιμοι για δωρεάν ανάγνωση ή/και λήψη

Ινονα, ιστοσελίδα

<https://inovalabs.es/en/circularity-test/>

Circular Economy Toolkit, Resources for an Evolving World, ιστοσελίδα

www.circulareconomytoolkit.org

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

6.6 Δικτύωση και χρηματοδότηση

Το να είστε μέρος ενός δικτύου, ενώ επιχειρείτε ένα ταξίδι μετασχηματισμού από τη γραμμική οικονομία στο μοντέλο της κυκλικής οικονομίας, μπορεί να είναι ζωτικής σημασίας για την επιχείρησή σας.

Πρώτα απ' όλα, σας παρέχει πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση και ταυτόχρονα σας γλιτώνει από χρήματα για λανθασμένες αποφάσεις.

Δεύτερον, σας παρέχει ασύγκριτα καινοτόμα εργαλεία μάρκετινγκ, τα οποία το παραδοσιακό μάρκετινγκ δεν θα μπορούσε να σας προσφέρει. Έπειτα - είναι ένα μεγάλο πλεονέκτημα κατά την υποβολή αιτήσεων για χρηματοδότηση (επιχορηγήσεις ή δάνεια)- είναι ένα καλό σημείο εκκίνησης κατά τη διαπραγμάτευση με τις τοπικές αρχές ή άλλους φορείς- θα μπορούσε να είναι ένας ισχυρός τρόπος πρόσληψης προσωπικού και διατήρησης των ταλαντούχων εμπειρογνομώνων κ.λπ.

Δίκτυα θα μπορούσαν να δημιουργηθούν σε περιφερειακό, εθνικό, ευρωπαϊκό επίπεδο ανάλογα με τους στόχους. Στα πιο αποτελεσματικά από αυτά συμμετέχουν όχι μόνο επιχειρηματικές οντότητες - αν και αποτελούν τον πυρήνα κάθε δικτύου κυκλικής οικονομίας - αλλά και φορείς χάραξης πολιτικής, πανεπιστήμια, τοπικές αρχές και ΜΚΟ.

Εναπόκειται σε κάθε επιχειρηματικό παράγοντα να βρει το δίκτυό του και να συμμετάσχει ενεργά στη μετάβαση του επιχειρηματικού μοντέλου.

Ένα από τα πιο εξέχοντα παραδείγματα παγκόσμιου δικτύου είναι αυτό που ξεκίνησε από το Ίδρυμα Ellen Macarthur, το οποίο ξεκίνησε σε περίπου 10 χρόνια με 4 ιδρυτικούς οργανισμούς και περιλαμβάνει πλέον χιλιάδες στρατηγικούς εταίρους, συνεργάτες και μέλη, οι οποίοι έχουν αγκαλιάσει την κυκλική οικονομία και κατανοούν την ανάγκη για συλλογική δράση.

Η χρηματοδότηση της μετάβασης στην κυκλική οικονομία θα μπορούσε να είναι ένα από τα θέματα που θα ανησυχούσαν τις νέες/δυναμικές επιχειρήσεις. Πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοδότηση θα μπορούσαν να βρεθούν στον επίσημο ιστότοπο της ΕΚ, στα εθνικά υπουργεία οικονομίας, στα εμπορικά επιμελητήρια στις περισσότερες περιοχές, καθώς και σε πολλές εταιρείες παροχής συμβουλών.

Η πλούσια ποικιλία ευκαιριών χρηματοδότησης δεν θα μπορούσε να καταγραφεί στο εργαλείο μας, καθώς συνδέεται με εθνικά κονδύλια και πολιτικές, κύκλους προγραμμάτων κ.λπ. Ωστόσο, ας αναφέρουμε τουλάχιστον μία από αυτές: Horizon Europe, το πρόγραμμα χρηματοδότησης της έρευνας και της καινοτομίας της ΕΕ 2021-2027, το οποίο υποστηρίζει έργα Ε&Κ που σχετίζονται με την κυκλική οικονομία.

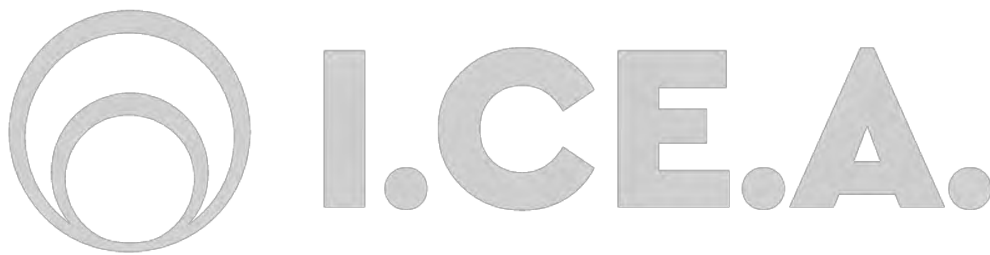
Πρόσθετοι πόροι, διαθέσιμοι για δωρεάν ανάγνωση ή/και λήψη

The Ellen Macarthur Foundation

<https://ellenmacarthurfoundation.org/network/overview>

European Circular Economy Stakeholder Platform

<https://circulareconomy.europa.eu/platform/en/financing/apply-circular-economy-related-eu-ri-funding-2023-2024-horizon-europe-calls>

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

7. Μίνι εργαστήρια σε 8 ευρωπαϊκές χώρες

Ένα μίνι εργαστήριο με τη χρήση της εργαλειοθήκης πραγματοποιήθηκε σε κάθε χώρα εταίρο, συνολικά 8 εργαστήρια. Στόχος των εργαστηρίων ήταν η αναβάθμιση της πολιτικής δράσης για την πράσινη οικονομία μέσω της ενίσχυσης των ικανοτήτων των ενηλίκων και των υπευθύνων χάραξης πολιτικής να αναλύουν και να σχεδιάζουν στρατηγικές και έργα για την περιβαλλοντική/πράσινη οικονομία.

Κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων του I.CE.A. εφαρμόστηκε η μεθοδολογία του "Εργαστηρίου Ευρωπαϊκών Σεναρίων Ευαισθητοποίησης", προκειμένου να δοθεί έμφαση στην προώθηση του διαλόγου και της κοινωνικής συμμετοχής και στην εξεύρεση κοινών λύσεων.

Κάθε μίνι επιχειρηματικότητα διεξήχθη με σκοπό:

να μοιραστούν βασικές κατευθυντήριες γραμμές γύρω από την κυκλική οικονομία σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο,

- να συζητηθούν τοπικά προβλήματα και γύρω από την κυκλική οικονομία,
- να προωθηθούν νέες ιδέες και κατευθύνσεις για μελλοντικές δράσεις, πολιτικές και πρωτοβουλίες.

Η μέθοδος αυτή προωθεί το διάλογο μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών και ομάδων-στόχων, ενισχύει την κατανόηση των τοπικών συνθηκών ή προβλημάτων και διευκολύνει τη συναίνεση επί των προτεινόμενων λύσεων.

Οι συμμετέχοντες σε κάθε εργαστήριο είχαν την ευκαιρία να:

- να εξετάσουν και να δώσουν ανατροφοδότηση σχετικά με την πρώτη έκδοση της εργαλειοθήκης για την πράσινη επιχειρηματικότητα, που δημιουργήθηκε από την κοινοπραξία του έργου,
- να εφαρμόσουν ορισμένες από τις προσεγγίσεις της εργαλειοθήκης,
- να συζητήσουν πάνω σε σημαντικά περιφερειακά και εθνικά προβλήματα, τα οποία εντοπίστηκαν από τους εταίρους του έργου κατά το προηγούμενο στάδιο του έργου I.CE.A., στις εθνικές εκθέσεις τους,
- να συναντήσουν έναν άλλο εταίρο του I.CE.A. μέσω διαδικτυακής σύνδεσης και να μάθουν περισσότερα για την κατάσταση στην αντίστοιχη χώρα,
- να δημιουργήσουν από κοινού πράσινες ιδέες ως λύσεις για τις τοπικές προκλήσεις.

Σε κάθε εργαστήριο συμμετείχαν ενήλικες με στόχο την κυκλική οικονομία, πράσινοι επιχειρηματίες και εκπρόσωποι τοπικών/περιφερειακών αρχών, οι οποίοι συνεργάστηκαν για την ανάπτυξη πράσινων ιδεών.

Τα μίνι εργαστήρια οργανώθηκαν ως εξής:

Στη Βουλγαρία – από το Βουλγαρο-Ρουμανικό εμπορικό και βιομηχανικό επιμελητήριο

Στην Πολωνία - από την Danmar Computers SP ZOO

Στην Αυστρία - από την Die Berater Unternehmensberatungs Gesellschaft MBH

Στην Ιταλία - από το Università Degli Studi Della Basilicata

Στην Κύπρο - από την CSI Center for Social Innovation LTD

Στην Ισπανία - από το Centro Superior de Formaciòn Europa SUR

Στο Λουξεμβούργο - από την Novel Group SARL

Στην Ελλάδα - από την MAST SA

Τα αποτελέσματα και οι πράσινες ιδέες όλων των εθνικών μίνι εργαστηρίων παρουσιάζονται σύντομα παρακάτω, στα επόμενα μέρη αυτού του κεφαλαίου της εργαλειοθήκης του I.CE.A. για την πράσινη επιχειρηματικότητα.

7.1 Μίνι εργαστήριο στη Βουλγαρία

7.1.1 Γενικές πληροφορίες

Ημερομηνία και τόπος διεξαγωγής: 6 Απριλίου 2023, Ruse

Αριθμός συμμετεχόντων, κατανεμημένων ανά ομάδα-στόχο: 14 - 2 επιχειρηματίες, 4 εκπρόσωποι δημόσιων αρχών, 1 εκπαιδευτικός εμπειρογνώμονας, 1 εκπρόσωπος ΜΚΟ, 6 ενδιαφερόμενοι για το θέμα: εκπρόσωποι τραπεζών, τομέας μεταφραστικών υπηρεσιών

7.1.2 Περιγραφή του προβλήματος, με βάση την Εθνική Έκθεση

Σύμφωνα με την Έκθεση 2020 στην ΚΕ για τη Βουλγαρία, η χώρα αντιμετωπίζει δυσκολίες όσον αφορά τις προσπάθειες για κυκλική οικονομία. Από τη θετική πλευρά, έχει χαμηλή κατά κεφαλήν παραγωγή αποβλήτων, περίπου 407 κιλά ετησίως, και έναν σταθερό αριθμό συστημάτων διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού που εφαρμόζονται. Σε όλους τους άλλους δείκτες κυκλικής οικονομίας, η Βουλγαρία κατατάσσεται πολύ χαμηλά σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ. Όσον αφορά την

αποτελεσματική χρήση των πόρων, κατατάσσεται στην προτελευταία θέση μεταξύ όλων των κρατών μελών της ΕΕ, ενώ το ίδιο ισχύει και για την πολύ μικρή προσοχή που δίνουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στη μείωση των αποβλήτων. Διαπιστώθηκε ότι το επίπεδο ευαισθητοποίησης των επιχειρηματιών σχετικά με τις ευκαιρίες και τα οφέλη του επιχειρηματικού μοντέλου της κυκλικής οικονομίας είναι πολύ χαμηλό. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, μόνο το ένα πέμπτο των βουλγαρικών επιχειρήσεων επενδύει σε νέες τεχνολογίες, ενώ το 70% δηλώνει θετικά αποτελέσματα από τις επενδύσεις. Τα εμπόδια για την κυκλική οικονομία στη Βουλγαρία είναι κυρίως οικονομικά - περιορισμένη χρηματοδότηση για τον εκσυγχρονισμό, αδύναμη κυβερνητική στήριξη. Υπάρχει επίσης έλλειψη ευαισθητοποίησης σχετικά με τις καλές πρακτικές και τις ευκαιρίες, καθώς και έλλειψη διαχειριστικών δεξιοτήτων μεταξύ των επιχειρηματιών. Ένα σοβαρό πρόβλημα στις μεγαλύτερες πόλεις της Βουλγαρίας είναι η διαχείριση των αποβλήτων: ο περιορισμός τους, η χωριστή συλλογή και η ανακύκλωση. Ο βρώμικος αέρας και οι επιπτώσεις του στην υγεία είναι ένα άλλο πρόβλημα.

7.1.3 Σύνοψη περιγραφή των πράσινων ιδεών

Πράσινη Ιδέα 1: Ενημερωτική εκστρατεία

Οργάνωση εκστρατείας ενημέρωσης για τη συλλογή, μεταφορά, επεξεργασία και αξιοποίηση των αποβλήτων που παράγονται στα νοικοκυριά, στα διοικητικά και εμπορικά κτίρια. Στο πλαίσιο της ενημερωτικής εκστρατείας θα πραγματοποιηθούν οι ακόλουθες δραστηριότητες:

- Θα εκτυπωθεί και θα διανεμηθεί ενημερωτικό υλικό - φυλλάδια, πανό και μπροσούρες, τα οποία θα διανεμηθούν κατά τη διάρκεια συναυλιών και εκδηλώσεων στην πόλη.
- Πρωτότυπες και διασκεδαστικές πινακίδες με οικολογικά μηνύματα θα τοποθετηθούν σε καίρια σημεία,
- Ένα όχημα θα φέρει το σήμα του και θα χρησιμοποιηθεί για την προώθηση των δημοτικών πολιτικών στον τομέα της διαχείρισης των αποβλήτων,
- Θα ετοιμαστούν ενημερωτικά βίντεο,
- Θα κατασκευαστούν οικολογικές τσάντες πολλαπλών χρήσεων.

Πράσινη Ιδέα 2: Μονάδα πυρόλυσης ελαστικών

Θα κατασκευαστεί μια σχετικά μικρή μονάδα πυρόλυσης ελαστικών που θα βοηθήσει την επιχείρηση να απορρίψει τα παλιά ελαστικά και το καουτσούκ. Η πυρόλυση των χρησιμοποιημένων ελαστικών μπορεί όχι μόνο να ελαχιστοποιήσει τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον αλλά και να αποφέρει κέρδη. Η μονάδα θα μπορούσε να ανακυκλώσει

τα χρησιμοποιημένα ελαστικά και το χρησιμοποιημένο καουτσούκ σε υψηλής αξίας μαζούτ, αιθάλη, χαλύβδινο σύρμα και καύσιμο αέριο. Με αυτόν τον τρόπο, όχι μόνο τα απόβλητα θα μπορούσαν να υποστούν επεξεργασία, αλλά και ανανεώσιμοι πόροι θα αποκτηθούν. Η μονάδα αυτή θα είναι ενεργειακά αποδοτική και φιλική προς το περιβάλλον. Το ακατέργαστο πετρέλαιο που παράγεται κατά την πυρόλυση θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως πρώτη ύλη για άλλες βιομηχανίες: τσιμεντοβιομηχανίες, χαλυβουργεία, υαλουργεία, να συμπιεστεί σε σφαιρίδια για χρήση στη βιομηχανική θέρμανση κ.λπ.

Πράσινη Ιδέα 3: Πράσινα γραφεία

Κομποστοποίηση στο γραφείο με στόχο τη μείωση των σκουπιδιών. Όλα τα φυσικά προϊόντα, από φρούτα, λαχανικά, γαλακτοκομικά προϊόντα, ψωμί, ρύζι μέχρι τα υπολείμματα φαγητού, θα κομποστοποιούνται σε έναν κάδο γεμάτο με κλαδιά δέντρων και χαρτί. Χάρτινα προϊόντα, όπως χαρτομάντιλα προσώπου, χαρτοπετσέτες, χαρτοπετσέτες θα μπορούσαν επίσης να πεταχτούν στους κάδους κομποστοποίησης. Το χώμα που κομποστοποιείται θα χρησιμεύσει ως λίπασμα για τα φυτά του γραφείου ή οι εργαζόμενοι μπορούν να πάρουν λίγο από το κομπόστ για να θρέψουν τον κήπο τους. Επιπλέον, η κομποστοποίηση θα μπορούσε να γίνει στο σπίτι, ώστε να ενθαρρυνθούν τα παιδιά να κάνουν το ίδιο και να ενημερώσουν τους φίλους τους για αυτή την πράσινη προσέγγιση των σκουπιδιών.

Τα μηχανήματα αντίστροφης όσμωσης είναι ένας πολύ καλός τρόπος για να μειωθεί η χρήση μπουκαλιών νερού στο χώρο του γραφείου. Το φιλτραρισμένο νερό είναι καθαρό από χλώριο, κάποια βαρέα μέταλλα και βοηθάει στην κακή γεύση και την δύσοσμη οσμή του νερού. Με το γραφείο του μηχανήματος, οι εργαζόμενοι έχουν απεριόριστες ποσότητες καθαρού νερού. Σε σύγκριση με τα πλαστικά μπουκάλια νερού, είναι φθηνότερο να εγκαταστήσετε ένα από αυτά τα μηχανήματα στο χώρο του γραφείου. Η επένδυση θα αποπληρωθεί σε συντομότερο χρονικό διάστημα. Αυτό θα μπορούσε να βοηθήσει το περιβάλλον με 2 τρόπους:

- μείωση της χρήσης πλαστικών μπουκαλιών,
- επίλυση του προβλήματος της σωστής ανακύκλωσής τους.

7.1.4 Σχόλια και παρατηρήσεις

Οι αξιολογήσεις του εργαστηρίου δείχνουν ότι οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες ήταν ενθουσιασμένοι με τη χρήση της εργαλειοθήκης και την ανάπτυξη των δικών τους πράσινων ιδεών. Ενδιαφέρθηκαν πραγματικά να ακούσουν για πραγματικά παραδείγματα κυκλικής οικονομίας στη Βουλγαρία και την Αυστρία και ορισμένοι από αυτούς ήθελαν να συναντήσουν περισσότερους πράσινους

επιχειρηματίες με τους οποίους να συζητήσουν τα εμπόδια που αντιμετώπισαν στις πράσινες επιχειρήσεις τους και πώς τα ξεπέρασαν.

7.2 Μίνι εργαστήριο στην Πολωνία

7.2.1 Γενικές πληροφορίες

Ημερομηνία και τόπος διεξαγωγής: 13 Μαρτίου 2023, Rzeszów

Αριθμός συμμετεχόντων: 15

7.2.2 Περιγραφή του προβλήματος, με βάση την Εθνική Έκθεση

Οι καταναλωτές στην Πολωνία συνειδητοποιούν όλο και περισσότερο τις αρχές της κυκλικής οικονομίας. Είναι πολύ συνηθισμένο οι άνθρωποι να χρησιμοποιούν μεταχειρισμένα προϊόντα ή να τα νοικιάζουν. Η γενική προσέγγιση της κυκλικής οικονομίας στην Πολωνία είναι πολύ θετική και στους περισσότερους ανθρώπους αρέσει η ιδέα της επαναχρησιμοποίησης των πραγμάτων. Προωθούνται οι συνήθειες εξοικονόμησης ενέργειας. Οι άνθρωποι εγκαθιστούν ηλιακούς συλλέκτες στα σπίτια τους και γενικά αρχίζουν να σκέφτονται τη μείωση των εκπομπών με την εγκατάσταση θέρμανσης με φυσικό αέριο ή αντλιών θερμότητας. Αυτό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις οικονομικές τους δυνατότητες. Παρά ταύτα, η Πολωνία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει ορισμένες προκλήσεις που μας εμποδίζουν να αναπτυχθούμε περαιτέρω όσον αφορά τη βιώσιμη οικονομία. Η μεγαλύτερη πρόκληση που βλέπουμε αυτή τη στιγμή στην Πολωνία είναι τα επιχειρηματικά μοντέλα παλαιού τύπου, στα οποία έχουν επενδύσει αιώνες πριν. Πρέπει να αλλάξουμε τον τρόπο σκέψης μας και τότε θα δούμε πολλά πλεονεκτήματα, όπως η ελάφρυνση της πίεσης στο περιβάλλον και η διασφάλιση της υψηλής ποιότητας ζωής των κατοίκων. Οι εταιρείες και οι καταναλωτές αναζητούν πιο βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα, για να μειώσουν τις αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

7.2.3 Short description of green ideas

Πράσινη Ιδέα 1: Οικολογικά προϊόντα καθαρισμού από σπόρους και φυτά

Θα είναι ένα καινοτόμο προϊόν καθαρισμού που θα παράγεται από βιοδιασπώμενα συστατικά, όπως σπόροι και φυτά. Τα καλλυντικά και τα προϊόντα καθαρισμού μπορούν να παρασκευάζονται με τη χρήση φυσικών συστατικών. Αν και είναι αρκετά

εύκολο να φτιάξετε μόνοι σας ένα scrub σώματος ή ένα καθαριστικό με βάση το ξύδι, θα είναι ευκολότερο για τους πελάτες να μπορούν να αγοράζουν όλα τα φυσικά προϊόντα σε ένα μέρος, χωρίς να ψάχνουν και να διαλέγουν. Τα προϊόντα θα είναι άοσμα και φιλικά προς το δέρμα. Θα είναι απαλλαγμένα από θειικά άλατα και παράγωγα πετρελαίου, οπότε θα είναι επίσης ιδανικά για άτομα με αλλεργίες. Τα προϊόντα αυτά μπορεί να πωλούνται διαδικτυακά ή σε τοπικές αγορές και παζάρια.

Πράσινη Ιδέα 2: Ένα συνεργείο επισκευών

Η ιδέα είναι να ξεκινήσει μια τοπική πρωτοβουλία στην οποία θα μπορούσαν να συμμετέχουν ντόπιοι, όπως εθελοντές ή ηλικιωμένοι. Θα υπάρχει ένας χώρος για την τοπική κοινότητα όπου θα μπορούν να επισκευάζονται αντικείμενα όπως ρούχα, ηλεκτρονικά είδη και στη συνέχεια να εξυπηρετούνται οι ντόπιοι. Παράλληλα θα υπάρχει ένα κατάστημα όπου θα μπορούν να πωλούνται κάποια αντικείμενα και τα χρήματα θα διατίθενται για τους σκοπούς της κοινότητας. Η ιδέα είναι να εμπλακεί η κοινότητα και να επαναχρησιμοποιηθούν παλιά αντικείμενα. Οι συμμετέχοντες συζήτησαν πώς μπορούν να βρεθούν τα κεφάλαια για την ιδέα και αν οι άνθρωποι θα είναι πρόθυμοι να αφιερώσουν τον ελεύθερο χρόνο τους στο έργο. Ποιος θα μπορούσε να διαχειριστεί το όλο εγχείρημα; Ίσως θα υπάρξει η δυνατότητα να προσληφθεί κάποιος για να το διευθύνει.

Πράσινη Ιδέα 3: Eco-catering

Άνοιγμα ενός βιολογικού εστιατορίου ή μιας υπηρεσίας τροφοδοσίας που χρησιμοποιεί μόνο τοπικά τρόφιμα και βασίζεται σε βιώσιμες διαδικασίες. Αυτός είναι ένας πολύ καλός τρόπος για τους λάτρεις της βιολογικής διατροφής να μοιραστούν το πάθος τους για το φαγητό. Οι τοπικές εκδηλώσεις και τα επαγγελματικά γεύματα με πιάτα που περιλαμβάνουν βιολογικά και τοπικά συστατικά ή γεύματα vegan, χωρίς γλουτένη, θα προσελκύσουν τόσο τους λάτρεις της φύσης όσο και τους λάτρεις της ευεξίας.

7.2.4 Σχόλια και παρατηρήσεις

Οι συμμετέχοντες στο εργαστήριο βρήκαν το θέμα της εκδήλωσης πολύ ενδιαφέρον και ελκυστικό. Ενδιαφέρθηκαν ιδιαίτερα για παραδείγματα επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν τις αρχές της κυκλικής οικονομίας. Εργάστηκαν σε ομάδες με τα έγγραφα που δόθηκαν για το εργαστήριο, τα οποία ήταν ο καμβάς βιώσιμου επιχειρηματικού μοντέλου και το πρότυπο πράσινης ιδέας. Αυτό τους βοήθησε να οραματιστούν τις ιδέες και πώς μπορούν να επιτευχθούν με τους διαθέσιμους πόρους. Το εργαστήριο ήταν μια εξαιρετική ευκαιρία να ανταλλάξουν ιδέες και απόψεις.

7.3 Μίνι εργαστήριο στην Αυστρία

7.3.1 Γενικές πληροφορίες

Ημερομηνία και τόπος διεξαγωγής: 9 Μαΐου 2023, Βιέννη

Αριθμός συμμετεχόντων, κατανεμημένων ανά ομάδα-στόχο: 16 - 2 επιχειρηματίες, 6 ενδιαφερόμενοι πολίτες, 3 εκπαιδευτικοί εμπειρογνώμονες, 4 εκπρόσωποι ΜΚΟ, 1 ερευνητής

7.3.2 Περιγραφή του προβλήματος, με βάση την Εθνική Έκθεση

Στην Αυστρία, το 27,1 % των νεοσύστατων επιχειρήσεων δίνει προτεραιότητα στους οικολογικούς στόχους και ένα άλλο 35,9 % θεωρεί τους οικολογικούς στόχους σημαντικούς χωρίς να τους ιεραρχεί. Το υπόλοιπο 37 % δεν επιδιώκει καθόλου οικολογικούς στόχους. Αυτό δείχνει τις τεράστιες δυνατότητες των νεοφυών επιχειρήσεων, αλλά υπογραμμίζει επίσης την επίμονη ανάγκη να εδραιωθεί η αποδοτικότητα των πόρων στις επιχειρηματικές διαδικασίες (Wieser et al., 2022). Από την πλευρά των καταναλωτών, έχει αναφερθεί υψηλή συνείδηση προς την κυκλική οικονομία. Ωστόσο, οι συγκεκριμένες δράσεις των καταναλωτών έχουν αξιολογηθεί ως σχετικά χαμηλές. Η διευκόλυνση της συνδημιουργίας μεταξύ επιχειρήσεων και νοικοκυριών, κατέχει σημαντικό ρόλο στη δημιουργία μιας κυκλικής οικονομίας. Ωστόσο, αυτός είναι ένας τομέας που οι αυστριακοί φορείς επιχειρηματικότητας έχουν σχετικά παραμελήσει.

7.3.3 Σύνοψη περιγραφή των πράσινων ιδεών

Πράσινη Ιδέα 1: Repair Box

Το Repair Box είναι μια πρόταση έργου που βασίζεται στην ιδέα της μεγαλύτερης εμπλοκής της κοινότητας γύρω από την κυκλική οικονομία, ενώ ταυτόχρονα την φέρνει πιο κοντά. Η κεντρική ιδέα είναι να τοποθετηθούν Repair Boxes που περιέχουν διάφορα εργαλεία σε όλες τις γειτονιές της Βιέννης και να είναι εντελώς δωρεάν για χρήση από οποιονδήποτε, αρκεί να σέβεται το περιεχόμενό του και τους βασικούς κανόνες γύρω από αυτό που ορίζουν πού πρέπει να αφήνεται, σε ποια κατάσταση και πώς να χρησιμοποιούνται τα εργαλεία που προσφέρει χωρίς να τα στερούνται άλλοι. Αυτό θα επέτρεπε στους ανθρώπους που δεν έχουν πρόσβαση σε εργαλεία να επισκευάζουν, να τροποποιούν ή ακόμη και να κατασκευάζουν τα δικά τους πράγματα αντί να τα αντικαθιστούν ή να τα αγοράζουν απλώς. Επιπλέον, μόλις οι μικρότερες κοινότητες, όπως οι γειτονιές, έχουν πρόσβαση σε τέτοια εργαλεία, μπορούν να οργανωθούν

περισσότερο και να επινοήσουν τα δικά τους κοινοτικά έργα και ιδέες στα οποία μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτά τα εργαλεία. Το Κουτί Επισκευών θα περιέχει επίσης κάποιες βασικές πληροφορίες για τις επαφές στη γειτονιά σας. Αυτές οι επαφές θα τοποθετούνται στο κουτί μόνο εάν το εν λόγω άτομο το επιλέξει, και θα το κάνει με την ιδέα ότι μπορεί να διαφημίσει τις δεξιότητες και την τεχνογνωσία που διαθέτει και μπορεί να είναι στη διάθεση των γειτόνων και της κοινότητάς του, εάν κάποιος χρειαστεί τέτοια βοήθεια.

Πράσινη Ιδέα 2: Fufu - Μελλοντικός Κήπος Μυκήτων

Το Fufu είναι μια φιλόδοξη πράσινη ιδέα που προβλέπει τη δημιουργία ενός Ινστιτούτου Μυκήτων, ή ενός οργανισμού που θα καλλιεργεί, θα εξερευνά, θα ερευνά και θα αξιοποιεί διάφορα είδη μυκήτων. Η ιδέα περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός κοινοτικού κήπου/θερμοκηπίου όπου θα καλλιεργούνται διάφορα είδη μανιταριών. Τα βρώσιμα μανιτάρια θα χρησιμοποιούνται για μια δωρεάν κοινοτική κουζίνα που θα σέρβιρε φαγητό στους άστεγους ή σε όσους έχουν ανάγκη, ενώ το τμήμα έρευνας και ανάπτυξης του Fufu θα επικεντρωνόταν στη μελέτη άλλων τύπων μανιταριών και των διαφόρων σκοπών που μπορούν να εξυπηρετήσουν. Για παράδειγμα, ένα είδος μανιταριού είναι ικανό να αποικοδομεί τα πλαστικά, οπότε οι ερευνητές της Fufu θα διερευνούσαν τις επιλογές για το πώς να καλλιεργήσουν βιώσιμα αυτά τα μανιτάρια και να τα χρησιμοποιήσουν στην ανακύκλωση και την αποικοδόμηση των πλαστικών. Επιπλέον, η επιστημονική έρευνα έχει δείξει πρόσφατα ότι τα οφέλη των μανιταριών παραμένουν ανεξερεύνητα, οπότε αυτό θα ήταν το κύριο μέλημα του τμήματος E&A, το οποίο, κατά τη διάρκεια της εργασίας του, θα καθόριζε και θα υλοποιούσε έργα που θα εκμεταλλεύονταν περισσότερο αυτά τα οφέλη. Τέλος, το Fufu δεν θα λειτουργούσε μόνο ως ερευνητικός κόμβος, αλλά, κυρίως, ως κοινοτικό κέντρο και κήπος, που θα υποδεχόταν ενδιαφερόμενους ανθρώπους από όλα τα υπόβαθρα. Η ιδέα είναι να φέρει την κοινότητα πιο κοντά και να της προσφέρει ευκαιρίες για την περαιτέρω ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας και την ευκαιρία να εμπλακεί πραγματικά. Συνεπώς, το Fufu θα είναι ένα πολύπλευρο, πολλαπλών χρήσεων κοινοτικό κέντρο, κήπος και κουζίνα και ένας ερευνητικός κόμβος.

7.3.4 Σχόλια και παρατηρήσεις

Η συνολική ικανοποίηση από το εργαστήριο είναι σίγουρα σε υψηλό επίπεδο. Η εργαλειοθήκη αποδείχθηκε πραγματικά χρήσιμο βοήθημα κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου και περιείχε όλα τα απαραίτητα. Το ίδιο το εργαστήριο ήταν πολύ παραγωγικό, εμπνευσμένο και αναζωογονητικό και οι συμμετέχοντες το απόλαυσαν πραγματικά και εξέφρασαν την επιθυμία τους να το επαναλάβουν.

7.4 Μίνι εργαστήριο στην Ιταλία

7.4.1 Γενικές πληροφορίες

Ημερομηνία και τόπος διεξαγωγής: 3 Μαΐου 2023, Πανεπιστήμιο της Basilicata/SAFE School

Αριθμός συμμετεχόντων, κατανεμημένος ανά ομάδα-στόχο: 14 - 12 πολίτες/ενήλικες που ενδιαφέρονται για την κυκλική οικονομία, 2 δυνητικοί νέοι πράσινοι επιχειρηματίες

7.4.2 Περιγραφή του προβλήματος, με βάση την Εθνική Έκθεση

Η κυκλική οικονομία αποσκοπεί στη δημιουργία ενός συστήματος που επιτρέπει τη βέλτιστη επαναχρησιμοποίηση προϊόντων και υλικών. Σε αυτό το πλαίσιο, η συμβολή της αξιοποίησης της υπολειμματικής βιομάζας είναι θεμελιώδης για την παραγωγή ανανεώσιμων βιολογικών πόρων και τη μετατροπή τους σε νέα προϊόντα προστιθέμενης αξίας. Πράγματι, σύμφωνα με μια κατάλληλη ιεραρχία σχεδιασμού, τα γεωργικά και αγροδιατροφικά συμπαραγώγα, υποπροϊόντα και απόβλητα θα πρέπει να χρησιμοποιούνται πρωτίστως για την αποκατάσταση της εδαφικής γονιμότητας και στη συνέχεια να αξιοποιούνται ως νέες δευτερογενείς πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται στον ίδιο γεωργικό τομέα ή σε διαφορετικές βιομηχανικές αλυσίδες (π.χ. καλλυντικά, διατροφικά φάρμακα κ.λπ.). Μόνο στο τέλος αυτής της διαδικασίας, θα μπορούσαν τελικά να μεταφερθούν στην παραγωγή ενέργειας μέσω συμπαραγωγής.

7.4.3 Σύνομη περιγραφή των πράσινων ιδεών

Πράσινη Ιδέα 1: Ένας πιο πράσινος ελαιουργικός τομέας

Η καλλιέργεια των ελαιόδεντρων και η διαδικασία της εξαγωγής του ελαιολάδου περιλαμβάνει διάφορους τύπους υποπροϊόντων σε διάφορα στάδια, ιδίως υπολείμματα κλαδέματος, εξαντλημένα πυρηνόκαρπα, νερό βλάστησης κ.λπ. Στόχος αυτής της "πράσινης ιδέας" είναι η αξιοποίηση κάθε "απόβλητου" που παράγεται από το σύνολο των παραγωγικών διαδικασιών της ελαιοκαλλιέργειας. Ξεκινώντας από τον τομέα της καλλιέργειας, προτάθηκε και αναλύθηκε η χρήση των υπολειμμάτων κλαδέματος για την παραγωγή μονωτικών πλακών και ορυκτών εκχυλισμάτων, αλλά και για ενεργειακούς σκοπούς. Πράγματι, τα ελαιόδεντρα παρουσιάζουν αρκετά υψηλή θερμογόνο δύναμη και τα υπολείμματα κλαδέματος, όταν υποστούν κατάλληλη επεξεργασία, μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για μεγάλες μονάδες παραγωγής

ενέργειας όσο και για οικιακούς λέβητες βιομάζας. Στη συνέχεια, εξετάστηκαν τα υποπροϊόντα που λαμβάνονται από τις βιομηχανίες ελαιολάδου, όπως ο ελαιοπυρήνας και τα απόβλητα ελαιοτριβείων που χρησιμοποιούνται στη σύνθεση νέων συσκευασιών, βασικών στοιχείων για τροφές για ανθρώπους και ζώα συντροφιάς ή για βιοεντομοκτόνα. Όλα αυτά τα δευτερογενή προϊόντα που προέρχονται από απόβλητα μπορούν να εισέλθουν σε διάφορες αγροδιατροφικές διαδικασίες, προκειμένου να τηρηθεί η έννοια της κυκλικής οικονομίας.

Πράσινη Ιδέα 2: Αξιοποίηση του χωνεμένου υπολείμματος στις λειτουργικές ιδιότητες του εδάφους - μια νέα προοπτική

Το έργο αυτό προέκυψε από την ανάγκη επίλυσης του προβλήματος της διαχείρισης των αποβλήτων που παράγονται από τις κτηνοτροφικές μονάδες, τα οποία μπορεί να προκαλέσουν σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως η υπερβολική εισροή αζώτου στο έδαφος και η υπερβολική εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου. Η κοπριά, για παράδειγμα, αποτελεί πολύτιμο πόρο λόγω των λιπαντικών και εδαφοβελτιωτικών ιδιοτήτων της. Ενώ η κοπριά είναι ένα σημαντικό συστατικό, τα γεωργικά απόβλητα σε μια κτηνοτροφική εκμετάλλευση μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν άχρηστες ζωοτροφές, νεκρά ζώα, υγρά απόβλητα σιλό και απόβλητα γαλακτοβιομηχανιών. Στις επιχειρήσεις κηπευτικών, τα σκουπίδια, τα άρρωστα προϊόντα, τα ιζήματα της γραμμής πλύσης και τα απόβλητα των εργοστασίων επεξεργασίας είναι συνήθη υποπροϊόντα. Η "πράσινη ιδέα" που έχει αναπτυχθεί περιλαμβάνει την παραγωγή βιοαερίου και χωνεμένου υπολείμματος από την παραγόμενη κοπριά βοοειδών. Το βιοαέριο θα χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή ενέργειας για χρήση στον τομέα της γεωργίας-επιπλέον, θα παραχθούν σφαιρίδια από το χωνεμένο υπόλειμμα και αυτό θα λειτουργήσει με μικροβιακές κοινοπραξίες χρήσιμες για τον εμπλουτισμό της μικροπανίδας του εδάφους.

7.4.4 Σχόλια και παρατηρήσεις

Οι συμμετέχοντες θεώρησαν ότι η εργασία σε μια ομάδα ήταν μια πολύ ενθαρρυντική και παραγωγική εμπειρία, καθώς τους επέτρεψε να συζητήσουν και να αναπτυχθούν αμοιβαία. Η εργαλειοθήκη αποδείχθηκε ένα πολύ πλήρες και ισχυρό εργαλείο για την καθοδήγηση νέων δυνητικών πράσινων επιχειρηματιών στον καθορισμό και την υλοποίηση των νέων πράσινων ιδεών τους. Οι συμμετέχοντες εκδήλωσαν σημαντικό ενδιαφέρον για τη συνέχιση και αξιοποίηση αυτής της εμπειρίας στο εγγύς μέλλον.

7.5 Μίνι εργαστήριο στην Κύπρο

7.5.1 Γενικές πληροφορίες

Ημερομηνία και τόπος διεξαγωγής: 28 Απριλίου 2023, Λευκωσία

Αριθμός συμμετεχόντων, κατανεμημένος ανά ομάδα-στόχο: 11 - 3 πράσινες επιχειρήσεις, 2 εκπαιδευτικά ιδρύματα, 1 δημόσια αρχή, 3 ΜΚΟ, 2 άλλοι πράσινοι επιχειρηματίες.

7.5.2 Περιγραφή του προβλήματος, με βάση την Εθνική Έκθεση

Επιχειρήσεις και δράσεις κυκλικής οικονομίας μέσω της καινοτομίας.

7.5.3 Σύνοψη περιγραφή των πράσινων ιδεών

Πράσινη Ιδέα 1: Repair Café Εργαστήρια

Τα εργαστήρια Repair Café στοχεύουν στη μείωση των απορριμμάτων παρέχοντας στα άτομα τις δεξιότητες και τις γνώσεις που απαιτούνται για την επισκευή των χαλασμένων αντικειμένων τους. Η ιδέα ακολουθεί τη λύση ενός πράσινου έργου που πρόκειται να υλοποιηθούν 3 εργαστήρια με έμφαση στις επισκευές υφασμάτων, ηλεκτρονικών ειδών και ποδηλάτων, ακολουθώντας τη δομή των repair café στην Ευρώπη.

Πράσινη Ιδέα 2: Πλατφόρμα συλλογής κομπόστ

Η ιδέα ακολουθεί τη δημιουργία μιας πλατφόρμας όπου οι άνθρωποι θα εγγράφονται, θα καταχωρούν τα οργανικά τους απόβλητα και μια εταιρεία θα έρχεται να τα παραλαμβάνει για να δημιουργήσει κομπόστ. Η ιδέα θα έχει ιδιαίτερη έμφαση στις φοιτητικές εστίες, για τη δημιουργία κομπόστ για σκοπούς κηπουρικής και γεωργίας.

Πράσινη Ιδέα 3: Επαναχρησιμοποιούμενα προϊόντα γυναικείας περιόδου

Η εκπαιδευτική εκστρατεία θα αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τα επαναχρησιμοποιούμενα προϊόντα εμμήνου ρύσεως, όπως τα κύπελλα εμμήνου ρύσεως και τα υφασμάτινα μαξιλάρια, ως μια πιο βιώσιμη και οικονομικά αποδοτική εναλλακτική λύση σε σχέση με τα προϊόντα μίας χρήσης.

Πράσινη Ιδέα 4: Zero waste

Εργαστήριο για τη ζωή με μηδενικά απόβλητα (για ενήλικες και εκπαιδευτικό για παιδιά) - απευθύνεται σε ενήλικες και παιδιά με εκπαίδευση και πρακτικές στρατηγικές για τη μείωση των αποβλήτων στην καθημερινή ζωή.

Πράσινη Ιδέα 5: Κινητή μονάδα Precious Plastic Cyprus

Η Κινητή Μονάδα Πολύτιμων Πλαστικών Κύπρου είναι μια πρωτοβουλία δημιουργίας εσόδων που αποσκοπεί στη μετατροπή των πλαστικών αποβλήτων σε πολύτιμα αντικείμενα, όπως έπιπλα ή διακοσμητικά, μέσω της χρήσης μιας κινητής μονάδας ανακύκλωσης. Η κινητή μονάδα θα επιδεικνύει τους τρόπους με τους οποίους το πλαστικό μπορεί να μετατραπεί σε διάφορα αντικείμενα, ενώ παράλληλα θα δημιουργεί έσοδα από την προβολή και πώληση προϊόντων που κατασκευάζονται από ανακυκλωμένο πλαστικό.

Πράσινη Ιδέα 6: Εκπαιδευτικό έργο RRR (με επίκεντρο τα σχολεία)

Η ιδέα αυτή ακολούθησε τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού βραχυπρόθεσμου προγράμματος για την εισαγωγή της κυκλικής οικονομίας στα σχολεία και την κυκλική και όχι μόνο πράσινη λειτουργία των σχολείων.

7.5.4 Σχόλια και παρατηρήσεις

Οι συμμετέχοντες ήταν ενθουσιασμένοι που εργάστηκαν με τα εργαλεία και τα έγγραφα που παρείχε το έργο και τα βρήκαν πραγματικά χρήσιμα, ιδίως όταν έβαζαν σε εφαρμογή μια μεγάλη ιδέα. Το έγγραφο εργασίας και τα εργαλεία του βιώσιμου καμβά παρείχαν δομή στους συμμετέχοντες και τους βοήθησαν να περιορίσουν τις ιδέες τους, ώστε να τις καταστήσουν εφικτές και μετρήσιμες σύμφωνα με τις δικές τους δυνατότητες και πόρους.

7.6 Μίνι εργαστήριο στην Ισπανία

7.6.1 Γενικές πληροφορίες

Ημερομηνίες και τόποι διεξαγωγής 3 εργαστηρίων: 20 Απριλίου 2023, Σεβίλλη, 28 Απριλίου 2023, Χουέλβα και online.

Αριθμός συμμετεχόντων, κατανεμημένων ανά ομάδα-στόχο: 13 - επιχειρηματίες, εκπρόσωποι του εκπαιδευτικού τομέα και της τοπικής αυτοδιοίκησης, πολίτες.

7.6.2 Περιγραφή του προβλήματος, με βάση την Εθνική Έκθεση

Έλλειψη ευαισθητοποίησης του πληθυσμού σε γενικές γραμμές.

Έλλειψη οικονομικής στήριξης από τους δημόσιους φορείς.

Έλλειψη υποδομών που διευκολύνουν αυτό το είδος οικονομίας.

7.6.3 Σύνοψη περιγραφή των πράσινων ιδεών

Πράσινη Ιδέα 1: Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις

Τροποποίηση του εκπαιδευτικού νόμου για την εισαγωγή του θέματος της κυκλικής οικονομίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση. Είναι απαραίτητο να εισαχθεί το περιεχόμενο της κυκλικής οικονομίας στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα σπουδών μέσω μιας μεταρρύθμισης του εκπαιδευτικού νόμου. Από την άλλη πλευρά, ο τρόπος για την υλοποίηση αυτών των εκπαιδεύσεων θα ήταν μέσω εθνικών κέντρων που είναι εξειδικευμένα στο θέμα.

Πράσινη Ιδέα 2: Οικονομικές επιδοτήσεις

Εφαρμογή των οικονομικών επιδοτήσεων με βάση την κατανομή και την έγκρισή τους σε ορισμένα αντικειμενικά επιχειρηματικά κριτήρια. Έτσι, από τη μία πλευρά, δίνεται η δυνατότητα λήψης επιδοτήσεων ανάλογα με το μέγεθος και τον κύκλο εργασιών της επιχείρησης για την εφαρμογή πράσινων μέτρων στην επιχείρησή της. Από την άλλη πλευρά, οι τρόποι υλοποίησης αυτών των επιδοτήσεων θα πρέπει να δίνονται από ένα σχέδιο που θα παρουσιάζεται από κάθε επιχείρηση, αφού προηγουμένως έχει λάβει κατάρτιση στην κυκλική οικονομία, ώστε να διασφαλίζεται η πραγματική χρήση αυτής της επιδότησης όσον αφορά την εφαρμογή της. Η κατάρτιση αυτή θα διεξαγόταν από ειδικούς στον τομέα, δημιουργώντας ένα ίδρυμα που θα προωθούσε τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Πράσινη Ιδέα 3: Ηλεκτρικά αυτοκίνητα

Η κατασκευή κέντρων φόρτισης για τη διευκόλυνση της αγοράς αυτού του τύπου αυτοκινήτων, ώστε οι εταιρείες να μην τα θεωρούν πρόβλημα χρήσης. Από τη μία πλευρά, είναι η δυνατότητα ύπαρξης περισσότερων υποδομών για την προμήθεια όλων των εταιρειών με ηλεκτρικά αυτοκίνητα εντός 5 ετών. Από την άλλη πλευρά, ο τρόπος υλοποίησης αυτού του μέτρου είναι μέσω επενδύσεων από τις περιφερειακές και εθνικές κυβερνήσεις για την επίτευξη σταθμών εξυπηρέτησης που επιτρέπουν την ευρεία φόρτιση των ηλεκτρικών αυτοκινήτων. Το αίτημα για μια ευρωπαϊκή οδηγία που θα δίνει προτεραιότητα σε αυτού του είδους τα έργα.

7.6.4 Σχόλια και παρατηρήσεις

Όλοι οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι η κατάρτιση και η έλλειψη οικονομικών πόρων είναι τα προβλήματα που πρέπει να επιλυθούν ταχύτερα. Στη συζήτηση μεταξύ των συμμετεχόντων, οι κύριες διαφορές προκύπτουν μεταξύ των επιχειρηματιών και των

τοπικών εκπροσώπων. Η λύση του προβλήματος προτείνεται συχνά από τον εκπρόσωπο της εκπαίδευσης.

7.7 Μίνι εργαστήριο στο Λουξεμβούργο

7.7.1 Γενικές πληροφορίες

Ημερομηνία και τόπος διεξαγωγής: 9 Ιουνίου 2023, Λουξεμβούργο

Αριθμός συμμετεχόντων: 10 συμμετέχοντες, εκ των οποίων οι 3 διαδικτυακά

7.7.2 Περιγραφή του προβλήματος, με βάση την Εθνική Έκθεση

Έλλειψη ευαισθητοποίησης του κοινού σχετικά με την κυκλική οικονομία.

Έλλειψη καθοδήγησης προς τις επιχειρήσεις και τους ενδιαφερόμενους φορείς για την ανάπτυξη κυκλικών δραστηριοτήτων και διαδικασιών, καθώς τα κυκλικά προϊόντα πρέπει να αντιμετωπίζονται με κυκλικό τρόπο.

Έλλειψη εμπλεκόμενων φορέων χάραξης πολιτικής και ενδιαφερομένων.

7.7.3 Σύνοψη περιγραφή των πράσινων ιδεών

Πράσινη Ιδέα 1: Η πράσινη σφραγίδα

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς της ΕΕ και του Λουξεμβούργου θα συνεργαστούν για την ανάπτυξη ενός τμήματος στο Υπουργείο Προστασίας του Περιβάλλοντος. Η δημιουργία του θα υλοποιηθεί από την κρατική διοίκηση και οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα είναι επιχειρήσεις και δημόσιες αρχές.

Οι κύριες δραστηριότητές του θα περιλαμβάνουν:

- παροχή γνώσεων στις επιχειρήσεις για τις κυκλικές διαδικασίες,
- παροχή επίσημης διαπίστευσης στις επιχειρήσεις αυτές,
- παροχή φορολογικών ελαφρύνσεων στις διαπιστευμένες επιχειρήσεις.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα αυτής της πρωτοβουλίας είναι, βραχυπρόθεσμα, η διάδοση των κυκλικών διαδικασιών μεταξύ των επιχειρήσεων και μακροπρόθεσμα, η αυξημένη προτίμηση σε κυκλικά προϊόντα και η μικρότερη ζημία στο περιβάλλον.

Οι απαιτούμενοι πόροι θα διατεθούν από την ΕΕ και από κρατικά κονδύλια για την έρευνα και την ανάπτυξη του τμήματος του Υπουργείου Προστασίας του Περιβάλλοντος.

Μια αναμενόμενη πρόκληση είναι ότι το κόστος των κυκλικών διαδικασιών μπορεί να είναι ακριβότερο από τη φορολογική ελάφρυνση για κάθε επιχείρηση, αλλά ένας τρόπος για να μετριαστεί αυτό είναι η συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων στις κυκλικές διαδικασίες για τον επιμερισμό του κόστους.

Πράσινη Ιδέα 2: Η ανακύκλωση του κουτιού ηλεκτρικής ενέργειας

Πρόκειται για ένα νέο πράσινο έργο που θα υλοποιηθεί από την ΕΕ και διάφορες χώρες. Υπεύθυνοι για την υλοποίησή του θα είναι το κράτος, οι τοπικές αρχές και οι επιχειρηματικοί φορείς και οι ενδιαφερόμενοι θα περιλαμβάνουν επιχειρήσεις, δημόσιες αρχές, ηλικιωμένους, άτομα με αναπηρία, οικογένειες, ενήλικες, νέους, ακόμη και παιδιά.

Οι κύριες δραστηριότητές του θα είναι η δημιουργία ενός πράσινου κουτιού εξοικονόμησης ηλεκτρικής ενέργειας που θα περιλαμβάνει: λαμπτήρες εξοικονόμησης, μηχανισμούς εξοικονόμησης νερού, βρύσες με φίλτρο, παράθυρα και πόρτες με ταινία.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα θα ήταν να ευαισθητοποιηθούν οι πολίτες σχετικά με τον τρόπο εξοικονόμησης ενέργειας.

Οι απαιτούμενοι πόροι θα ήταν υλικά που θα προσφέρονταν δωρεάν από τους προμηθευτές.

Μια αναμενόμενη πρόκληση είναι ότι οι ενδιαφερόμενοι μπορεί να μην σκεφτούν να συμμετάσχουν στην πρωτοβουλία, εκτός αν η χρήση του υλικού επιδειχθεί από ειδικούς..

7.7.4 Σχόλια και παρατηρήσεις

Αυτό το εργαστήριο ήταν μια πολύ καλή ευκαιρία για τους νέους και τους ανώτερους να ενημερωθούν, να συζητήσουν τις προοπτικές τους και να μοιραστούν τις απόψεις τους σχετικά με την κατάσταση της κυκλικής οικονομίας της χώρας τους και να κατανοήσουν ορισμένα τυφλά σημεία του θέματος και να αναπτύξουν στοχευμένες πράσινες ιδέες για να τα ξεπεράσουν.

7.8 Μίνι εργαστήριο στην Ελλάδα

7.8.1 Γενικές πληροφορίες

Ημερομηνία και τόπος διεξαγωγής: 25 Απριλίου 2023, Αθήνα

Αριθμός συμμετεχόντων, καταμετρημένων ανά ομάδα-στόχο: 12 άτομα - 3 πράσινοι επιχειρηματίες, 3 πολίτες, ενήλικες που ενδιαφέρονται για την κυκλική οικονομία, 1 εκπρόσωπος ΜΚΟ και 5 εκπρόσωποι εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

7.8.2 Περιγραφή του προβλήματος, με βάση την Εθνική Έκθεση

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει μια μεγάλη πρόκληση όσον αφορά την ενσωμάτωση των αρχών της κυκλικής οικονομίας στα συστήματα διαχείρισης ενέργειας και αποβλήτων, ιδίως όσον αφορά την αντιμετώπιση των πλαστικών και των αποβλήτων τροφίμων, με παράλληλη προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης απαιτεί καινοτόμες επιχειρηματικές λύσεις που δημιουργούν συνέργειες μεταξύ των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της μείωσης των αποβλήτων και των κυκλικών επιχειρηματικών μοντέλων. Η ελληνική κυβέρνηση έχει δρομολογήσει διάφορες πρωτοβουλίες για την προώθηση της κυκλικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων χρηματοδοτικών προγραμμάτων, κανονιστικών πλαισίων και εκστρατειών ευαισθητοποίησης, και στηρίζει την πράσινη επιχειρηματικότητα μέσω χρηματοδοτικών προγραμμάτων, προγραμμάτων καθοδήγησης και θερμοκοιτίδων. Παραδείγματα πρωτοβουλιών για την κυκλική οικονομία στην Ελλάδα περιλαμβάνουν τον βιώσιμο τουρισμό, την πράσινη ενέργεια και τη διαχείριση αποβλήτων. Ομοίως, παραδείγματα πράσινης επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα περιλαμβάνουν εταιρείες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, νεοφυείς επιχειρήσεις βιώσιμης γεωργίας και κοινωνικές επιχειρήσεις που υποστηρίζουν τις τοπικές κοινότητες. Οι πράσινοι επιχειρηματίες στην Ελλάδα έχουν τη δυνατότητα να προωθήσουν την οικονομική ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη βιωσιμότητα, αντιμετωπίζοντας παράλληλα παγκόσμιες προκλήσεις, όπως η κλιματική αλλαγή, η απώλεια της βιοποικιλότητας και η κοινωνική ανισότητα.

7.8.3 Σύντομη περιγραφή των πράσινων ιδεών

Πράσινη Ιδέα 1: Δίκτυο κομποστοποίησης φυτικών αποβλήτων

Το "Δίκτυο κομποστοποίησης φυτικών αποβλήτων" είναι ένα νέο οικολογικό έργο που στην αρχή θα βασίζεται σε μικρές πόλεις και χωριά. Η κρατική διοίκηση είναι υπεύθυνη για την υλοποίηση του έργου και οι κύριοι ενδιαφερόμενοι είναι τα νοικοκυριά και οι

επιχειρήσεις. Αυτό το νέο έργο περιλαμβάνει την εγκατάσταση μηχανών πολτού στους νεροχύτες των νοικοκυριών και την εγκατάσταση ενός καλά λειτουργικού δικτύου αποχέτευσης. Επιπλέον, θα πρέπει επίσης να εγκατασταθούν δεξαμενές από τις οποίες θα απορρίπτονται τα απόβλητα. Το τελικό βήμα θα είναι η συλλογή και διανομή των φυτικών λιπασμάτων με φορτηγά. Τα αποτελέσματα του έργου αναμένεται να είναι τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα. Το κύριο αποτέλεσμα είναι η μείωση των αποβλήτων τροφίμων και στη συνέχεια η μείωση του αποτυπώματος άνθρακα στην παραγωγή λιπασμάτων. Οι απαιτούμενοι πόροι που έχουν προσδιοριστεί είναι εξοπλισμός πολτοποίησης, σωλήνες για τη λειτουργία του συστήματος αποχέτευσης, δεξαμενές, φορτηγά για τη διανομή και ανθρώπινο δυναμικό. Τα αναμενόμενα εμπόδια σχετίζονται με την αποδοχή του έργου από την κυβέρνηση και τους ίδιους τους πολίτες. Ως εκ τούτου, απαιτείται ενημέρωση μέσω διαφημίσεων και εκπαίδευση σχετικά με τη χρησιμότητά του.

Πράσινη Ιδέα 2: BioChew

Το "BioChew" είναι ένα νέο πράσινο προϊόν που θα εισαχθεί στην εγχώρια αγορά. Υπεύθυνη για την ανάπτυξη και την υλοποίησή του είναι μια επιχειρηματική οντότητα η οποία θα προσεγγίσει ερευνητικά κέντρα για την κατάλληλη παραγωγή του. Οι ενδιαφερόμενοι είναι κυρίως παιδιά αλλά και γενικοί πολίτες όπως νέοι, οικογένειες κ.λπ. Το πρώτο στάδιο των δραστηριοτήτων του έργου αφορά στην έρευνα, π.χ. με την εξαγωγή αρωματικών συστατικών από υπολείμματα ροδιού και φράουλας και την ενσωμάτωσή τους σε βρώσιμες συσκευασίες από πολτό φρούτων. Το επόμενο στάδιο θα είναι η δοκιμή του προϊόντος ως μπισκότο και η μαζική παραγωγή και διανομή του στην αγορά. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι η μείωση της ποσότητας των αποβλήτων στη βιομηχανία φρούτων, η ευκολότερη ανακύκλωση των συσκευασιών, η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σε θέματα βιώσιμης ανάπτυξης με τη δημιουργία ενός νέου και καινοτόμου προϊόντος. Οι πόροι που απαιτούνται είναι ο πολτός φρούτων, οι απαραίτητες εγκαταστάσεις, το επιστημονικό προσωπικό και το απαιτούμενο κεφάλαιο. Ωστόσο, αναμένεται να υπάρξει υψηλό κόστος εγκατάστασης. Δυστυχώς, η χρήση πλαστικού δεν μπορεί να αποφευχθεί σε ορισμένα στάδια. Τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά μπορεί να είναι λιγότερο ελκυστικά για τον καταναλωτή λόγω της δημιουργίας νέων μεμβρανών φρούτων. Τέλος, υπάρχουν συγκεκριμένες συνθήκες θερμοκρασίας και υγρασίας υπό τις οποίες λειτουργούν οι μεμβράνες.

Πράσινη Ιδέα 3: Green Cream

Η "Green Cream" είναι μια νέα πράσινη καινοτομία και προϊόν που θα κυκλοφορήσει στην εγχώρια αγορά. Υπεύθυνος για την υλοποίησή του είναι ένας επιχειρηματικός φορέας με την υποστήριξη των τοπικών αρχών. Οι κύριοι ενδιαφερόμενοι είναι οι νέοι, οι ενήλικες και οι ηλικιωμένοι. Όσον αφορά τις κύριες δραστηριότητες, αυτές αφορούν την παραγωγή καλλυντικής κρέμας από φυτικά υποπροϊόντα. Έτσι, επιτυγχάνεται η

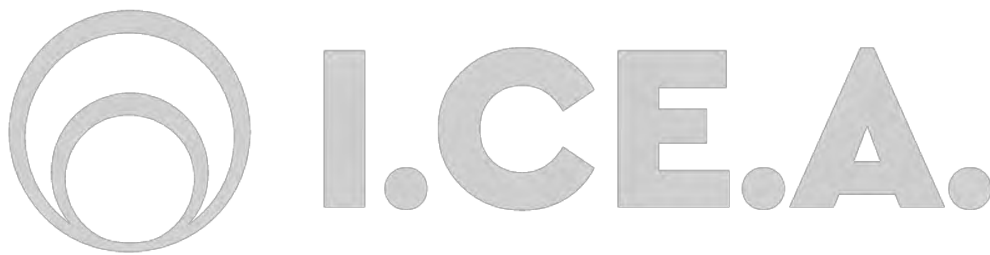

μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των αποβλήτων, για παράδειγμα - από ελαιοτριβεία για τη δημιουργία συσκευασιών από κερί. Η τελική δραστηριότητα είναι η παραγωγή του προϊόντος και της κέρινης συσκευασίας και η κυκλοφορία του στην αγορά. Όσον αφορά τα αναμενόμενα αποτελέσματα έχουμε τη μείωση της χρήσης πετρελαίου και πλαστικών υποπροϊόντων καθώς και τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας. Με τον τρόπο αυτό αποφεύγουμε την εναπόθεση αποβλήτων στο περιβάλλον. Οι πόροι που απαιτούνται για το προϊόν αυτό είναι απόβλητα ελαιοτριβείων ή ανακυκλωμένα έλαια, εγκαταστάσεις και ανθρώπινο δυναμικό. Όσον αφορά τις αναμενόμενες προκλήσεις θα πρέπει να σκεφτούμε την επικοινωνία με τον κόσμο και την παραγόμενη ποσότητα.

7.8.4 Σχόλια και παρατηρήσεις

Η ομαδική εργασία συνέβαλε στην ανάπτυξη διαφορετικών ιδεών, καθώς ήταν πολύ πιο αποτελεσματική από την ανάπτυξη ιδεών μόνοι τους. Το ενδιαφέρον των ομιλητών για την εξήγηση των σχετικών εννοιών, αλλά και ο διαδραστικός χαρακτήρας της εκδήλωσης, ήταν επίσης μια ευχάριστη πτυχή του εργαστηρίου.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247

8. Συμπεράσματα

Οι πράσινες νεοφυείς επιχειρήσεις, οι αρχές της κυκλικής οικονομίας, η βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή, η πράσινη εκπαίδευση και βασικά εργαλεία, όπως ο καμβάς βιώσιμου επιχειρηματικού μοντέλου, η δημιουργία πρωτοτύπων, η ανάλυση SWOT, η παρουσίαση, τα εργαλεία μέτρησης της κυκλικότητας και οι ευκαιρίες δικτύωσης και χρηματοδότησης, είναι μερικά μόνο από τα θέματα που καλύπτονται σε αυτή την εργαλειοθήκη.

Τα βουλγαρικά, πολωνικά, αυστριακά, ιταλικά, κυπριακά, ισπανικά, λουξεμβουργιανά και ελληνικά παραδείγματα αναδεικνύουν τη σημασία αυτών των παραγόντων για την προώθηση της κυκλικής οικονομίας και των φιλικών προς το περιβάλλον επιχειρήσεων. Δεδομένου ότι πολλοί ιδιοκτήτες επιχειρήσεων και το ευρύ κοινό δεν γνωρίζουν τις δυνατότητες και τα πλεονεκτήματα των κυκλικών επιχειρηματικών μοντέλων, η ευαισθητοποίηση και η εκπαίδευση του κοινού καθίστανται ζωτικής σημασίας. Προκειμένου να εξοπλιστούν τα άτομα και οι οργανισμοί με τις κατάλληλες πληροφορίες, είναι ζωτικής σημασίας να δοθεί έμφαση στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες και στις εκστρατείες ευαισθητοποίησης.

Επιπλέον, είναι ζωτικής σημασίας να προωθηθούν τα έργα κυκλικής οικονομίας και οι πράσινες επιχειρήσεις με δεκτική νομοθεσία, χρηματοδότηση και κατεύθυνση. Η κυβερνητική αδιαφορία, η έλλειψη διαθέσιμων πηγών χρηματοδότησης και η έλλειψη επενδύσεων στις απαραίτητες υποδομές αποτελούν τρομερά εμπόδια. Για την προώθηση της ανάπτυξης των πρακτικών κυκλικής οικονομίας και της πράσινης επιχειρηματικότητας, οι κυβερνήσεις και οι φορείς επιχειρηματικότητας θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στην παροχή οικονομικών κινήτρων, στη δημιουργία νομικών πλαισίων και στην παροχή καθοδήγησης.

Οι χώρες μπορούν να προχωρήσουν προς ένα πιο βιώσιμο μέλλον εάν λάβουν υπόψη τους αυτούς τους παράγοντες και τους χρησιμοποιήσουν για την αντιμετώπιση των ζητημάτων που περιγράφονται στις συγκεκριμένες καταστάσεις. Τα βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα μπορούν να συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα- η παρούσα εργαλειοθήκη μπορεί να βοηθήσει τους επιχειρηματίες να καθοδηγήσουν τους επιχειρηματίες στη χρήση των ιδεών της κυκλικής οικονομίας, της βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής και της πράσινης εκπαίδευσης.

Υπό αυτή την έννοια, η εμπειρία του I.CE.A. αποτέλεσε ένα συνολικά ενδιαφέρον και γόνιμο παράδειγμα διακρατικής συνεργασίας, με τη συμμετοχή διαφορετικών φορέων, που χαρακτηρίζεται από ένα σημαντικό και σημαντικό επίπεδο διεπιστημονικότητας και διατομεακότητας, με ουσιαστικό θετικό αντίκτυπο στα αποτελέσματα του έργου, τα οποία θα συνεχίσουν να διαδίδονται ακόμη και μετά την ολοκλήρωσή του.

Αυτή η εργαλειοθήκη που μπορεί να καθοδηγήσει τους επιχειρηματίες στη χρήση των ιδεών της κυκλικής οικονομίας, της βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής και της πράσινης εκπαίδευσης, δημιουργήθηκε από την κοινοπραξία του έργου I.CE.A σε σύνθεση:

Bulgarian-Romanian Chamber of Commerce and Industry, Βουλγαρία

Danmar Computers SP ZOO, Πολωνία

Die Berater Unternehmensberatungs Gesellschaft MBH, Αυστρία

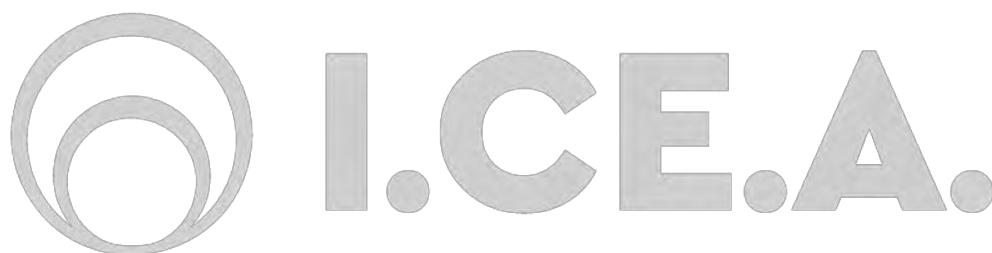
Università Degli Studi Della Basilicata, Ιταλία

CSI Center for Social Innovation LTD, Κύπρος

Centro Superior de Formacion Europa SUR, Ισπανία

Novel Group SARL, Λουξεμβούργο

MAST SA, Ελλάδα

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις. Project Number: 2021-1-BG01- KA220-ADU-000035247